

แผนปฏิบัติการราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

กรมกิจการผู้สูงอายุ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนปฏิบัติการราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

เผยแพร่โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ (Department Of Older Persons : DOP)
อาคารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชั้น 6
เลขที่ 1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมอฬานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
กรุงเทพมหานคร 10100
โทร. 0 2642 4336 ต่อ 445
E - mail : ictdop@dop.mail.go.th

คำนำ

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 โดยเป็นการบูรณาการภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพ ค้ำครองและพิทักษ์สิทธิ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

กรมกิจการผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อเป็นกรอบทิศทางการขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องและรองรับกับบริบทสถานการณ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการทบทวนทิศทางการยุทธศาสตร์ใหม่โดยเน้นการบูรณาการการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุจากทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580) แผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ศ. 2566 - 2570) และให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) มุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งให้แผนปฏิบัติราชการฯ ฉบับนี้ได้ใช้เป็นทิศทาง/แนวทางให้กับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ในทุกระดับในการดำเนินงาน และเป็นเครื่องมือให้กับผู้บริหารในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

กรมกิจการผู้สูงอายุ
ธันวาคม 2565

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ 1

1. หลักการและเหตุผล 2
  - 1.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยกับปัญหาผู้สูงอายุ 2
  - 1.2 สถานการณ์ทางสังคมกับผู้สูงอายุ 2
  - 1.3 ระบบราชการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 8
2. วัตถุประสงค์ 9
3. กรอบแนวคิด 9
4. วิธีการดำเนินงาน 10
5. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา 11

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ภารกิจและสภาพแวดล้อมขององค์กร 24

1. ภารกิจตามกฎหมาย 25
2. อำนาจหน้าที่ 25
3. กฎหมาย นโยบาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 26
4. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564 45
5. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน 48
  - 5.1 ศึกษาวิเคราะห์ PESTEL 48
  - 5.2 ศึกษาวิเคราะห์ SWOT Analysis 48
  - 5.3 ศึกษาวิเคราะห์ TOWS Matrix 50
  - 5.4 ศึกษาวิเคราะห์ SOAR Analysis 51

ส่วนที่ 3 ทิศทางแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) 52

1. วิสัยทัศน์ 53
2. พันธกิจ 53
3. ค่านิยมองค์กร 53
4. ประเด็นยุทธศาสตร์ 54
5. เป้าประสงค์ 54
6. ตัวชี้วัดภาพรวม 54

7. ความเชื่อมโยงพันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ และกลยุทธ์	54
8. แผนผังความเชื่อมโยงพันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ และกลยุทธ์	57
9. แผนปฏิบัติการราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)	58

ส่วนที่ 4 การติดตามและประเมินผล 79

1. การติดตามการดำเนินงาน	80
2. การประเมินผล	80
บรรณานุกรม	81
คณะผู้จัดทำ	83

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ด้วยปัจจุบันสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทางสังคมและบริบทในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติมีหลายปัจจัยที่จำเป็นต้องคำนึงถึง รวมถึงการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ล้วนส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทย ที่ทำให้ต้องมีการทบทวนและกำหนดแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ กรมกิจการผู้สูงอายุจึงได้จัดทำ แผนปฏิบัติการราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยกับปัญหาผู้สูงอายุ

ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Ageing Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ในปี พ.ศ. 2565 มีประชากรทั้งประเทศ จำนวน 66,090,475 คน เป็นประชากรสูงอายุ จำนวน 12,698,362 คน คิดเป็นร้อยละ 19.21 ของประชากรทั้งหมด (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2565) โดยคาดว่าภายในปี 2566 ไทยจะกลายเป็น *สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์* ที่มีประชากรอายุมากกว่า 60 สูงถึง ร้อยละ 20.1 ของประชากร ทั้งหมด สวนทางกับประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานที่มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 3 - 21 ปี ที่จะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือเพียงร้อยละ 20.66 ของประชากรทั้งหมดในปี 2570 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มช้าลง อัตราเพิ่มประชากรจะลดต่ำลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรวัยมีอายุสูงยิ่งเพิ่มขึ้นเร็ว ในขณะที่ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี ในขณะที่สถานการณ์ผู้สูงอายุโลก พบว่า ทวีปยุโรป มีอัตราผู้สูงอายุสูงที่สุด คือร้อยละ 26.1 อเมริกาเหนือ มีอัตราผู้สูงอายุรองลงมา ร้อยละ 23.5 และเอเชีย มีอัตราผู้สูงอายุร้อยละ 13.4 ส่วนประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น ร้อยละ 35 อิตาลี ร้อยละ 30 และโปรตุเกส ร้อยละ 30 โดยญี่ปุ่น เป็นประเทศเดียวในเอเชียที่เป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด (รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564)

1.2 สถานการณ์ทางสังคมกับผู้สูงอายุ

1.2.1 สถานการณ์สุขภาพผู้สูงอายุ

สถานการณ์ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุไทยมีอายุขัยเฉลี่ยอยู่ที่ 77 ปี แต่ด้วยนวัตกรรมทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าตามที่ได้กล่าวมานั้น จึงส่งผลให้อายุขัยของประชากรไทยเพิ่มขึ้น อยู่ที่ 4.4 เดือนต่อปี ดังนั้นด้วยทิศทางการมีชีวิตที่ยืนยาวนี้เอง สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้คาดการณ์ไว้ว่า ในปี 2568 คนไทยที่อายุยืนมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จะมีสัดส่วนสูงถึง 20% ของประชากรประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), 2562))

แม้ว่าระบบบริการสาธารณสุขมีความก้าวหน้า มีการพัฒนาวิทยาการทางการแพทย์สมัยใหม่และระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ระบบบริการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ระบบหลักประกันสุขภาพไทยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ ทดถุภูมิและตติยภูมิได้มากขึ้นส่งผลให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุเมื่อมีอายุมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้สูงอายุชาย ร้อยละ 36.8 และผู้สูงอายุหญิง ร้อยละ 42.3 มีโรคประจำตัวเรื้อรัง หรือโรคประจำตัวตั้งแต่ 2 โรคขึ้นไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561) โดยผู้สูงอายุวัยปลาย คือ มีอายุมากกว่า 80 ปีขึ้นไป เจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ในร้อยละต่าง ๆ ดังนี้

มากกว่าร้อยละ 60 เป็นโรคความดันโลหิตสูงมากกว่าร้อยละ 10 เป็นโรคเบาหวาน มากกว่าร้อยละ 70 มีฟันไม่ครบ 20 ซี่ ร้อยละ 35 มีภาวะอ้วน ผลกระทบด้านสุขภาพของผู้สูงอายุก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา ได้แก่

(1) **โรคประจำตัวเรื้อรังผู้สูงอายุ** ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุ มีโรคประจำตัวเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคข้ออักเสบ ข้อเสื่อม โรคถุงลมโป่งพอง หลอดลมปอดอุดตันเรื้อรัง หลอดลมหัวใจตีบ กล้ามเนื้อหัวใจตาย และอัมพาต รวมทั้งโรคสมองเสื่อม (dementia) มีภาวะความพิการร่วมกับความสูงวัย เป็นต้น ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก 60,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 220,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2565 (ศูนย์ปฏิบัติการกรมอนามัย, 2565) ในขณะที่ผู้บริบาลมีอาชีพ (Formal (Paid) Care Giver) มีความต้องการมากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นนโยบายการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพหุพลัง มีระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุคงอยู่ในบ้านเดิม เป็นต้น (ระพีพรรณ คำหอม, 2565)

(2) **ภาระค่าใช้จ่ายสุขภาพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น** โดยจากการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก 60,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 220,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2565 รวมถึงงบประมาณการจ้างผู้ดูแลมีอาชีพ (Formal Care Giver) ตำบลละ 2 คน หรือ 15,000 คนทั่วประเทศ (7,500 ตำบล) โดยมีค่าตอบแทนเฉลี่ย เดือนละ 6,000 บาท คาดว่า รัฐต้องใช้เงินประมาณ 1,080 ล้านบาทต่อปี (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2553)

(3) **การเข้าถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านและติดเตียง** รายงานสุขภาพคนไทย 2564 พบว่า ประชากรกลุ่มเปราะบางที่รวมถึงคนพิการจำนวน 2,076,313 คน (ร้อยละ 3.12 ของประชากรไทย) ในจำนวนนี้ร้อยละ 54.8 เป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564) โดยผู้สูงอายุ ร้อยละ 2.62 เป็นผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน และร้อยละ 0.55 เป็นผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง (รายงานข้อมูลจาก HDC กระทรวงสาธารณสุข, 2565) เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เช่น เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต การมองเห็นกลางเลือน จอประสาทตาเสื่อมจากโรคเบาหวาน ฯลฯ เข้าไม่ถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ เนื่องจากไม่มีคนพาไป รวมถึงการไม่สามารถออกไปปฏิสัมพันธ์ หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ ขณะเดียวกัน ระบบบริการสาธารณสุขและบริการด้านสังคมที่ผ่านมายังอยู่ในภาวะตั้งรับ สามารถให้บริการแก่กลุ่มผู้มีภาวะพึ่งพิงได้อย่างจำกัด และเป็นในรูปแบบการสงเคราะห์ชั่วคราว ไม่ต่อเนื่อง

(4) **ภาวะการพึ่งพิงผู้อื่น** เนื่องจากผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มติดสังคมที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เริ่มมีสมรรถภาพร่างกายเสื่อมถอยลงตามอายุที่มากขึ้นและโรคประจำตัวเรื้อรังที่รุมเร้าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นผู้สูงอายุติดบ้าน และติดเตียงในท้ายที่สุด มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลระยะยาวจากสมาชิกในครอบครัว ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และชุมชน ในขณะที่ อัตราการเกื้อหนุนของประชากรวัยแรงงานลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเด็กเกิดน้อยลง ในปี 2564 ประเทศไทยมีจำนวนเด็กเกิดใหม่เพียง 544,570 คน ซึ่งจำนวนเด็กเกิดใหม่มีจำนวนน้อยกว่าจำนวนคนตาย ทำให้อัตราเพิ่มประชากรติดลบเร็วกว่าที่ได้มีการคาดประมาณไว้ถึงร้อยละ - 0.02

(5) **โควิด-19 กับผู้สูงอายุไทย** ในปี 2564 โควิด-19 ยังแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมากทั้งทางสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ผู้สูงอายุ

ติดเชื้อมากถึง 182,950 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11 ของผู้ติดเชื้อในประเทศไทย ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุที่เสียชีวิตด้วยโควิด-19 มีจำนวนมากถึง 14,597 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70 ของผู้เสียชีวิตด้วยโควิด-19 ทั้งหมด

โควิด-19 ได้สร้างความทุกข์ยากให้ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้น้อยลง เนื่องจากการทำงานและรายได้จากลูกหลานลดลง ผู้สูงอายุต้องห่างเหินจากลูกหลาน และเป็นกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ นอกจากนี้ผู้สูงอายุเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้น้อยกว่าประชากรกลุ่มอื่น ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ (รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ, 2564)

1.2.2 สถานการณ์ด้านสภาพแวดล้อม

สืบเนื่องจากประชากรก่อนวัยสูงอายุขาดความตระหนัก จึงไม่ได้เตรียมสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตยามสูงวัยได้โดยลำพังอิสระ ดังจะเห็นได้จากผู้สูงอายุวัยปลายที่มีอายุ 80 ปี ขึ้นไป มีห้องนอนอยู่ชั้นบนของบ้าน คิดเป็นร้อยละ 18 และเกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุวัยปลายใช้ส้วมแบบนั่งยอง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) จากสภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุประสบอุบัติเหตุภายในบ้าน เช่น พื้นเปียก/ลื่น พื้นผิวขรุขระ ระดับพื้นไม่สม่ำเสมอ แสงสว่างไม่เพียงพอ อุปกรณ์ของใช้ไม่มั่นคงชำรุด ใช้อุปกรณ์ช่วยเดินไม่เหมาะสม ฯลฯ ประกอบกับความเสื่อมของร่างกายและความเจ็บป่วย โดยผู้สูงอายุวัยปลาย ร้อยละ 6 - 7 เคยหกล้มภายในบ้านจากเหตุต่าง ๆ เช่น ทำยีน การตกเตียงหรือเก้าอี้ วัสดุสิ่งของชนหรือกระแทก ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดกระดูกสะโพกหัก นำไปสู่ความพิการ และอัตราการเสียชีวิตค่อนข้างสูง

ทั้งนี้ จากรายงานจำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มในผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป พบว่า ในปี พ.ศ. 2554 มีผู้สูงอายุเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้ม จำนวน 659 คน (ร้อยละ 8.5 ต่อประชากรแสนคน) และเพิ่มขึ้นเป็น 1,046 คน (ร้อยละ 10.2 ต่อประชากรแสนคน) ในปี พ.ศ. 2560 (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, 2559)

ปัจจุบันกระทรวงคมนาคมได้มีการดำเนินการระบบบริการขนส่งสาธารณะ อาทิ รถโดยสารประจำทาง รถไฟ เช่น การจัดที่นั่งเฉพาะกับผู้สูงอายุ คนพิการ สตรีมีครรภ์ รวมถึงระบบบริการขนส่งสาธารณะ อาทิ รถโดยสารประจำทาง รถไฟ ฯลฯ เช่น ทางลาด ทางเดินที่มีราวจับ ห้องน้ำแบบชักโครก ราวจับบันได - ทางเดิน บันไดสูงชัน จัดที่จอดรถ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตนอกบ้านของผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามการเป็นสังคมสูงวัยทำให้บางพื้นที่ก็ยังมีขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ในขณะที่บางแห่งมีอุปกรณ์ แต่ไม่พร้อมใช้งาน ทำให้ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเสียเปรียบที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการได้

1.2.3 สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

หากเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยทำงานต่อประชากรวัยสูงอายุ 1 คน จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2548 ประชากรวัยแรงงาน จำนวน 6.4 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คนลดลงเหลือประชากรวัยแรงงาน จำนวน 3.4 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน และคาดการณ์ว่าประชากรวัยแรงงานจะลดลงเหลือ 1.9 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2578 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

ผลการสำรวจการมีงานทำของผู้สูงอายุ ในปี 2560 - 2563 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุ 1 ใน 3 ยังคงทำงาน โดยการทำงานเกือบร้อยละ 90 อยู่ในเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ สัดส่วนของผู้ทำงานที่จบการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา มีเกือบร้อยละ 90 เช่นกัน เกือบร้อยละ 60 ทำงานในภาคการเกษตร สัดส่วนของผู้สูงอายุที่สถานภาพการทำงานในอาชีพอิสระและขายธุรกิจครัวเรือนมีมากกว่าร้อยละ 80 และสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ทำงานในระบบมีแนวโน้มลดลง (สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2564, 2564) ในปี พ.ศ. 2563 วัยแรงงานลดลงเหลือเพียง 1.9 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2578

(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583, ม.ป.ป.) ทำให้ฐานภาษีของประเทศแคบลง ส่งผลต่อการจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้ของภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศลดลงตามไปด้วย หากเปรียบเทียบการทำงานของผู้สูงอายุในปัจจุบันกับอนาคตคาดว่าจะมีภาพที่แตกต่างทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ประชากรสูงวัยเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่วัยแรงงานลดลงอาจจะส่งผลกระทบ ดังนี้

(1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน อันเนื่องมาจากวัยแรงงานลดลง ในขณะที่วัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น องค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจมีความตระหนักถึงผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง มีประสบการณ์ในการทำงานให้กับหน่วยงานแล้วต้องออกจากราชการหรือการทำงานด้วยเหตุสูงวัยที่อายุ 60 ปี กลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องให้การดูแลไปตลอดชีวิต และเพิ่มภาระการจัดสวัสดิการของภาครัฐ ทำให้ผู้สูงอายุเสียโอกาสในการทำงาน และหน่วยงานสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า จึงควรเปิดโอกาสให้พนักงานเหล่านี้ได้กลับมาทำงานต่อได้ เพราะตำแหน่งงานบางประเภทหาอัตรากำลังทดแทนค่อนข้างยาก ทั้งนี้ กระทรวงแรงงาน ได้ออกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ขอความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนให้ ผู้สูงอายุบางคนขาดหลักประกันด้านรายได้ยามสูงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน โดยร้อยละ 80 มีเงินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณ (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, 2560) ถึงแม้ว่า รัฐบาลจะได้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้าแล้วก็ตาม แต่จำนวนเงินที่ได้รับเพียง 1 ใน 3 ของค่าเส้นความยากจนของประเทศ ซึ่งไม่พอกับค่าครองชีพ ในส่วนสวัสดิการภาครัฐเพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่แรงงานในระบบ พบว่า มีหลายระบบและต่างหน่วยต่างมีผู้รับผิดชอบแตกต่างกัน ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สุปานี จันทรมาศ และนวพร วิริยานุพงศ์, 2562)

ระบบบำเหน็จบำนาญเป็นการเก็บออมเพื่อไว้ใช้จ่ายเกษียณ ช่วยสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งแรงงานในระบบมีหลักประกันรายได้อายุเกษียณ เพราะเป็นการออมแบบบังคับ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีแรงงานอิสระนอกระบบเป็นจำนวนมากที่ยังไม่อยู่ในระบบ กอช. แต่อย่างไรก็ตาม อันเนื่องมาจากเป็นการออมแบบภาคสมัครใจ ยิ่งไปกว่านั้น กองทุนบำนาญมีจำนวนมาก แต่บังคับแยกกันออมตามสาขาอาชีพ เช่น ข้าราชการครู และลูกจ้างเอกชน สมาชิกจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกองทุนทุกครั้งหากมีการเปลี่ยนงานข้ามอาชีพ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการออมเงินเพื่อการเกษียณ ถึงแม้ว่า รัฐบาลได้มีนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือนแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เพื่อเป็นหลักประกันรายได้แก่ผู้สูงอายุทุกคน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รัฐบาลได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ จำนวน 10,913,245 คน เป็นเงิน 82,341,036,900 บาท และมีแผนการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 11,028,020 คน เป็นเงิน 87,580,081,200 บาท โดยจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น จำนวน 114,775 คน คิดเป็นร้อยละ 1.05 และจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นเป็นเงิน 5,239,044,300 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.36 (ข้อมูลกรมการปกครอง ณ 30 กันยายน 2565)

จากระบบบำเหน็จบำนาญที่มีหลายระบบดังกล่าว ทำให้การบริหารจัดการค่อนข้างกระจัดกระจายและแยกกันทำ ส่งผลให้เกิดการขาดการประสานงาน และทำให้การผลักดันเชิงนโยบายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และจากอัตราเงินสมทบค่อนข้างต่ำ ทำให้ระบบบำเหน็จบำนาญยังไม่สามารถทำหน้าที่เสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินได้อย่างเต็มที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา, 2562)

(2) ระบบเศรษฐกิจไทยเกิดการชะลอตัว เนื่องจากผู้สูงอายุไม่มีรายได้จากการทำงาน ต้องนำเงินออมมาจับจ่ายใช้สอยยามเกษียณ จำเป็นต้องจำกัดการบริโภคเพื่อให้เงินออมที่มีอยู่มีเพียงพอสำหรับการดำรงชีพจนสิ้นอายุขัย

(3) ความเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่พ้นวัยทำงานบางรายอาจเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เกิดความรู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจ เป็นภาระกับลูกหลาน ส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้า จำเป็นต้องมีคนดูแลเอาใจใส่ นำไปสู่ความท้อแท้ สิ้นหวัง และไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป กลายเป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และรัฐบาลที่ต้องแบกรับภาระการจัดสวัสดิการให้ เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาค โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

1.2.4 สถานการณ์ด้านสังคมกับผู้สูงอายุ

ปัจจุบันผู้สูงอายุไทยมีอายุขัยยืนยาวกว่าในอดีต อายุขัยเฉลี่ยผู้สูงอายุอยู่ที่ 77 ปี แต่ด้วยนวัตกรรมทางการแพทย์ที่ก้าวหน้า จึงส่งผลให้อายุขัยของประชากรไทยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ 4.4 เดือนต่อปี ดังนั้นด้วยทิศทางที่มีชีวิตที่ยืนยาวนี้เอง สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้คาดการณ์ไว้ว่า ในปี 2568 คนไทยที่อายุยืนมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จะมีสัดส่วนสูงถึง 20% ของประชากรทั้งประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), 2562) ทำให้การจัดบริการทางสังคมยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งผลกระทบต่อการเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกายได้โดยเร็วจากผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม กลายเป็นผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน และติดเตียงที่ภาครัฐต้องให้การดูแล

(1) ค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลได้จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยจ่ายเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังนี้

(2) ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังเพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ถูกทอดทิ้ง ไม่มีผู้อุปการะเพิ่มขึ้น และเป็นภาระของรัฐที่ต้องจัดสวัสดิการดูแลระยะยาวทั้งในสถาบันและนอกสถาบันเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมถึงผู้สูงอายุ นโยบายของรัฐจึงส่งเสริมให้มีกองทุนการออมแห่งชาติที่ส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานมีหลักประกัน เมื่อเป็นผู้สูงอายุ หรือการมีมาตรการการเตรียมความพร้อม การสร้างหลักประกันทางรายได้เพื่อลดภาวะพึ่งพิงบริการสวัสดิการของรัฐลง ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุจึงต้องมีความครอบคลุมสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับผู้สูงอายุ และปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น

(3) ผู้สูงอายุไม่เท่าทันกับระบบสื่อออนไลน์

ผู้สูงอายุกับการเข้าถึงเทคโนโลยี ปัจจุบันในยุคของเทคโนโลยี ประเด็นท้าทายที่สำคัญประการหนึ่งคือการเตรียมความพร้อม เพิ่มพูนคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุต้องใช้สื่อเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุมีการใช้งานเทคโนโลยีในเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน ใช้ในการติดต่อสื่อสาร สนทนา พูดคุยกับคนใกล้ตัวติดตามข่าวสาร ฟังเพลง ชมคลิปวีดิทัศน์ โอนเงิน มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์โพสต์เรื่องราวของตนเองและแสดงความคิดเห็น โดยมีการใช้โปรแกรมจำกัดอยู่ในโปรแกรม ซึ่งเป็นที่นิยม แพร่หลายตามที่คนทั่วไปใช้ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูป นอกจากนั้น ยังมีการใช้เทคโนโลยีในด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พบว่า สามารถใช้งานเทคโนโลยีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และเหตุการณ์ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคตหลายด้าน อาทิ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุจากผลกระทบทางเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้นด้วย (พนม คลี่ฉายา, 2563)

(4) การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กับทวิภาวะ การถูกกละเลอย่างไม่ตั้งใจ

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564 การแพร่ระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ที่ต่อเนื่องยาวนาน แม้ปลายปี พ.ศ. 2564 มาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) เพื่อลดการสัมผัส ถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ทั่วโลกยอมรับว่าสามารถลดความเสี่ยงทางการติดเชื้อได้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งมีสุขภาพที่เปราะบาง เมื่อติดเชื้อแล้วจะนำไปสู่การเสียชีวิตได้ง่ายกว่าคนปกติ สมาชิกในครอบครัวที่จำเป็นต้องออกไปทำงานหรือกิจกรรมนอกบ้านจึงจำกัดตนเองไม่ให้เข้าใกล้ผู้สูงอายุ ซึ่งมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อจิตใจและร่างกายของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อจิตใจ เช่น ความเครียด ความรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว ความเหงา ความกังวลใจ และความรู้สึกหดหู่นี้ ส่งผลต่อคุณภาพการนอนและการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกิจกรรมทางกายซึ่งช่วยชะลอความเสื่อมถอยของอวัยวะร่างกายในการรับรู้และทำหน้าที่ต่าง ๆ ลดความเสี่ยงในการล้ม ความพิการ และลดอัตราการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้สูงอายุต้องแยกตัวออกจากสังคม อันเนื่องมาจากการงดเข้าร่วมกิจกรรม ที่มีการรวมกลุ่มเพื่อรักษาระยะห่างและการป้องกันการติดเชื้อเท่านั้น แต่ผู้สูงอายุยังถูกจำกัดการเข้าถึงข้อมูล กิจกรรมทางสังคมแบบเสมือน (virtual social event) บริการการสั่งซื้อสินค้าของใช้ที่จำเป็น และความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอีกด้วย รวมเป็น “ทวิภาวะ” (double burden) หรือ ภาวะ 2 ด้านจากการถูกกละเลอย่างไม่ตั้งใจจนกลายเป็นความแปลกแยกที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องเผชิญ (พนม คลี่ฉายา, 2563) ภาวะความเจ็บป่วยร่วมกับทวิภาวะที่ถูกกละเลจากการรักษาระยะห่างทางสังคมและการเข้าไม่ถึงการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต จะทำให้ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในกลุ่มประชากรเปราะบางอย่างผู้สูงอายุ

เพราะความแปลกแยกทางดิจิทัล (digital exclusion) ซึ่งหมายถึงความแปลกแยกทางสังคม ที่เกิดจากอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีที่ผู้คนส่วนใหญ่ใช้การลดความแปลกแยกทางเทคโนโลยีสามารถทำได้โดยการทำให้การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับและเข้าถึงได้ การให้ความรู้และฝึกอบรมให้ผู้สูงอายุตามระดับความสามารถในการดูแลตนเองหรือตามภาวะทุพพลภาพ การผลิตหรือพัฒนาเทคโนโลยีที่ราคาต่ำลง

(5) ความเหลื่อมล้ำการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

พบมีความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม ผู้สูงอายุไม่มีระบบการคุ้มครองทางสังคมรองรับในยามสูงวัย (ขาดการออม ไม่มีหลักประกันทางรายได้ รายได้ไม่เพียงพอกับการยังชีพ การใช้ความรุนแรงกับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น) รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นโยบายการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น-ชุมชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมสูงวัยจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (ระพีพรรณ คำหอม, 2565)

1.3 ระบบราชการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบันเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา สนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเป็นการปฏิรูประบบบริหารและองค์กรภาครัฐตามกรอบธรรมาภิบาล ประกอบกับเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ได้มีผลบังคับใช้ โดยได้จัดตั้งกรมกิจการผู้สูงอายุขึ้นในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้โอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ รวมถึงบุคลากรจากกรมต่าง ๆ ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้มาอยู่ที่กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรภาครัฐ ให้สามารถตอบสนองบริการที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการเพิ่มบทบาทของภาครัฐในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์และการบริการให้อยู่ในส่วนราชการเดียวกัน และเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเร่งกระจายอำนาจเสริมสร้างความยืดหยุ่นความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง การปรับกระบวนการทัศน์ในการออกแบบกลไกและกรอบทิศทางการทำงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้มีการลดขั้นตอนและเน้นผลลัพธ์ของงาน มีการมุ่งเน้นให้เกิดความรับผิดชอบและพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากสาธารณะ เพื่อทำให้การส่งมอบบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นธรรม และทั่วถึงอย่างแท้จริง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต่อภารกิจภาครัฐ ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ จึงเป็นแผนขององค์กรที่มุ่งความเป็นเลิศของการดำเนินการ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายระยะยาวที่แน่ชัด มีการวิเคราะห์ความต้องการทางยุทธศาสตร์และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รองรับระบบการทำงานที่คล่องตัวประสิทธิภาพสูงและสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อความอยู่รอด (Survival) และความก้าวหน้า (Growth) ขององค์กร การวางแผนยุทธศาสตร์มีส่วนอย่างมากต่อการสร้างความเป็นผู้นำ (Leadership) และภาพลักษณ์ (Image) ที่แสดงถึงจุดเด่นของหน่วยงาน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานกรมกิจการผู้สูงอายุ ในการขับเคลื่อนงาน โครงการและกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

2.2 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

2.3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานเชิงยุทธศาสตร์ ให้แก่บุคลากรกรมกิจการผู้สูงอายุ

3. กรอบแนวคิด

การจัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนนักวิชาการผู้มีความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ และการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกองค์กร รวมทั้งมิติภายในประเทศและภายนอกประเทศ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร การนำผลการประเมินองค์กรมาพิจารณาร่วมกันว่าองค์กรจะได้รับผลกระทบอย่างไร การประเมินศักยภาพในช่วงปัจจุบันขององค์กรเพื่อจะได้กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ และทางเลือกหรือแนวกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่คาดหวังไว้ และมีความสอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรในปัจจุบัน แผนปฏิบัติการฯ จึงเป็นผลลัพธ์ของการแสวงหาแนวทางในการใช้ความสามารถขององค์กรกับการจัดการโอกาสและภัยคุกคาม ที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อที่องค์กรจะได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ได้อาศัยกระบวนการในการคิดวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดยืน (Positioning) ขององค์กรในอนาคต ด้วยการระบุถึงวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ (Goals or objectives) ขององค์กร ตัวชี้วัดผลงาน (Indicator) และแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ (Strategy) เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การวางยุทธศาสตร์เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับทิศทาง (Direction) การดำเนินงานหรือความคาดหวัง (Expectation) ขององค์กรในอนาคต กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ตามกรอบการปฏิรูประชาการโดยใช้เครื่องมือ Balance Scorecard

3.1 กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์

- 3.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ PESTEL
- 3.1.2 ศึกษาวิเคราะห์ SWOT Analysis
- 3.1.3 ศึกษาวิเคราะห์ TOWS Matrix
- 3.1.4 ศึกษาวิเคราะห์ SOAR Analysis

3.2 กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์

- 3.2.1 ความต้องการทางยุทธศาสตร์ที่ต้องรับผิดชอบ
- 3.2.2 พิจารณาขอบเขต
- 3.2.3 ทบทวนความเป็นไปได้
- 3.2.4 กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

3.3 ประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน (SWOT Analysis) ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) การวิเคราะห์ TOWS)

3.4 กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ โดยการกำหนด

- 3.4.1 วิสัยทัศน์ (Vision)
- 3.4.2 พันธกิจ (Mission)
- 3.4.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)
- 3.4.4 เป้าประสงค์ (Goal)

3.5 กำหนดระบบวัดผลและแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ดังนี้

- 3.5.1 เป้าประสงค์ (Objective)
- 3.5.2 ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (Objective Indicator)
- 3.5.3 กำหนดกลยุทธ์ (Strategy)
- 3.5.4 กำหนดโครงการ/กิจกรรม (Project/Activity)

3.6 การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

- 3.6.1 ปฏิบัติตามแผน
- 3.6.2 ติดตามผล
- 3.6.3 ประเมินผล
- 3.6.4 รายงานผล

4. วิธีการดำเนินงาน

4.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

4.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดพิจารณา (ร่าง) แผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

4.3 นำเสนอ (ร่าง) แผนปฏิบัติการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นต่อที่ประชุมกรมกิจการผู้สูงอายุ

4.4 นำเสนอผู้บริหารเพื่อขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

4.5 เผยแพร่แผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ

4.6 ติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

5. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

5.1 แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563

เดิมเป็นชื่อแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561 ได้เปลี่ยนชื่อแผนตามมติคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2562 เห็นชอบการเปลี่ยนชื่อแผนเป็น “แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561” เป็นแผนยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในช่วง พ.ศ. 2545 - 2565 ซึ่งแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 คงรักษาเค้าโครงแผนผู้สูงอายุฯ ฉบับเดิม โดยมีการปรับดัชนีชี้วัดบางดัชนี ให้มีประสิทธิภาพที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมผลผลิตและผลลัพธ์ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์ : “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม”

ปรัชญา: ผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลผู้ด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่สามารถมีส่วนร่วมเป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริมและเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และคงไว้ ซึ่งภาวะสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุดผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทุกข์ยากต้องได้รับการเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน สังคม และรัฐ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม โดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ (1) ประชากรพึ่งพาตนเอง (2) ครอบครัวดูแล (3) ชุมชนช่วยเกื้อกูล และ (4) สังคม รัฐสนับสนุนโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควรมีการบูรณาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นสำคัญ

1) ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ (1) มีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต (2) ครอบครัวมีสุข สังคมเอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย (3) มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม (4) อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งพาตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม และ (5) มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

2) ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักที่มีความเข้มแข็ง สามารถให้การเกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ระบบสวัสดิการและบริการ จะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้ดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

4) ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในระบบสวัสดิการ และบริการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการกำกับดูแลเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภค

5) ต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูลให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างดีและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการหลักประกันรายได้เพื่อวัยสูงอายุ (2) มาตรการให้การศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (3) มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น (2) มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ (3) มาตรการส่งเสริมด้านการทำงาน

และการหารายได้ของผู้สูงอายุ (4) มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (5) มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ และ (6) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการคุ้มครองด้านรายได้ (2) มาตรการหลักประกันด้านสุขภาพ (3) มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ (4) มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และ (2) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ (2) มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และ (3) มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น

ผลการประเมินแผนฯ พบว่า ภาพรวมการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุยังเป็นไปค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับความเร็วของการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ มีการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุไปได้ระดับหนึ่ง ร้อยละของดัชนีภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ผ่านการทำงานสัมฤทธิ์ผลน้อยลง เนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนดัชนีที่เน้นเชิงคุณภาพมากขึ้น และตั้งเป้าหมายสูงขึ้น เมื่อพิจารณาในแต่ละยุทธศาสตร์จะเห็นว่าการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ และยุทธศาสตร์ที่ 3 ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุมิผลประเมินต่ำกว่าเป้าหมาย จึงเป็นที่น่าวิตกว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอนาคตอาจจะประสบปัญหาที่รุนแรงขึ้นกว่าปัจจุบัน การเตรียมความพร้อมสังคมสูงวัยและระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุควรปรับให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นภาครัฐอาจจะไม่สามารถดำเนินการในลักษณะเดิมได้ เนื่องจากประชากรสูงอายุนต่อไปจะเป็นคลื่นมนุษย์ที่มีขนาดใหญ่มาก นอกจากนี้ยังพบว่า ขาดการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานขาดการบูรณาการ ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับแผนผู้สูงอายุ ทั้งในส่วนของมาตรการดัชนี และเป้าหมายเป็นระยะ ทุก 5 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสังคมสูงวัยและการพัฒนาของประเทศที่เป็นพลวัตที่ผ่านมา แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ขาดการปรับแผนอย่างสม่ำเสมอ (ระพีพรรณ คำหอม, กิตติ ชยางกุล และสุพิศรา ภาณุทัต, 2565)

5.2 มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงวัย 6 Sustainable 4 Change

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2561 ประกาศให้สังคมสูงวัยเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยมอบหมาย 6 กระทรวง ร่วมขับเคลื่อนมาตรการเพื่อให้บรรลุผู้สูงอายุเป็นพลดีพลังมีสุขภาพที่ดีมีความมั่นคงในชีวิต และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสังคมประเทศด้วย 2 มาตรการหลัก 10 มาตรการย่อย (6 Sustainable 4 Change) ดังนี้

มาตรการหลักที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย

S1 มาตรการย่อยที่ 1.1 การสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ ดำเนินการสร้างระบบคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ ให้ครอบคลุมผู้สูงอายุทุกประเภท และสอดคล้องกับรูปแบบสังคมเมือง และสังคมชนบท เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ มีการดูแลตามมาตรฐาน ด้วยบุคลากรด้านผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ จะทำให้ลดปัญหาการกระทำความรุนแรงและละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ

S2 มาตรการย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้มีการกำหนดงาน อาชีพ และระยะเวลาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สร้างผลิตภัณฑ์สินค้า ที่เป็นแบรนด์ของผู้สูงอายุ ผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐ วิชากิจชุมชน และวิชากิจเพื่อสังคม

S3 มาตรการย่อยที่ 1.3 ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ เชื่อมโยงระบบการดูแลผู้สูงอายุ เริ่มตั้งแต่ในระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ ตติยภูมิ และศูนย์เชี่ยวชาญ การดูแลระยะกลาง ระยะยาว และการดูแลระยะสุดท้าย รวมทั้งการดูแลผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นเฉพาะกลุ่ม และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ

S4 มาตรการย่อยที่ 1.4 ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ มีการปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ชุมชน และโครงสร้างพื้นฐานเดิม ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ เน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น โดยมีการกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อน

S5 มาตรการย่อยที่ 1.5 ธนาคารเวลา สำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรม กลุ่ม ในชุมชนขับเคลื่อนให้เกิดการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบ “ธนาคารเวลา” โดยต้องมีการจัดทำระบบการจัดการ การจัดเก็บข้อมูล ให้สอดคล้องกับบริบทในเมือง และชุมชน

S6 มาตรการย่อยที่ 1.6 การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ในการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านสุขภาพ การออกกำลังกาย ด้านเศรษฐกิจ การวางแผนทางการเงิน โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในสถาบันการศึกษาให้เด็กและเยาวชน และการสร้างสื่อเพื่อให้ สังคมเกิดความตระหนักในวงกว้างร่วมกัน

มาตรการหลักที่ 2 การยกระดับขีดความสามารถ สู่การบริหารจัดการภาครัฐ 4.0

C1 มาตรการย่อยที่ 2.1 ยกกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ บูรณาการการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ทั้งในระดับนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ สร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ พัฒนาระบบติดตามประเมินผล เชื่อมโยงกลไกที่มีตั้งแต่ระดับพื้นที่สู่ระดับนโยบาย

C2 มาตรการย่อยที่ 2.2 การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับ ให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ หน่วยงานที่ดำเนินการด้านผู้สูงอายุ มีการปรับกฎหมาย ระเบียบในการทำงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้เอื้อต่อการทำงาน และทันต่อสถานการณ์ และแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับบริบทสังคมแต่ละพื้นที่

C3 มาตรการย่อยที่ 2.3 ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่ให้บริการด้านผู้สูงอายุ มีการเชื่อมโยงข้อมูลผู้สูงอายุระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลผู้สูงอายุใน ภาพรวม ตั้งแต่สภาพปัญหา ความต้องการ และบริการที่ผู้สูงอายุได้รับจากภาครัฐ

C4 มาตรการย่อยที่ 2.4 พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสังคมสูงอายุ มีการส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ไปขับเคลื่อนขยายผลในพื้นที่

มีการส่งเสริมให้ภาคเอกชน เครือข่ายภาคี ผู้ประกอบการ สร้างและผลิตนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ในเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมได้มากขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561)

มีการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ 6 Sustainable 4 Change อย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานที่ต้องมาบูรณาการการทำงานร่วมกันจึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

5.3 ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2565

5.3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

1) โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

การช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐานตามมาตรา 11 (12) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้สนับสนุนครอบครัวผู้สูงอายุที่เสียชีวิตและมีฐานะยากจนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ให้ได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี รายละ 2,000 บาท ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2562 จำนวน 32,453 คน และรายละ 3,000 บาท ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2563 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 จำนวน 85,520 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 117,973 คน

2) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม รายละไม่เกิน 2,500 บาท ไม่เกิน 3 ครั้งต่อคนต่อปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2562 จำนวน 51,697 คน และรายละไม่เกิน 3,000 บาท ไม่เกิน 3 ครั้งต่อคนต่อปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 จำนวน 42,067 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 93,764 ราย

3) โครงการสานพลังผู้สูงวัยร่วมพัฒนาคนไทยอยู่ดีมีสุข

สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัยโดยให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมด้วยภูมิปัญญา ซึ่งมีผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญา จำนวน 42,407 คน

4) โครงการเสริมพลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุพัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน

สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ต่อยอดวางแผนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น น่าสนใจ ตรงกับความต้องการของตลาด โดยใช้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นพื้นที่นำร่องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนคลังปัญญาผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาผลผลิตสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 22,952 คน

5.3.2 แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

1) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ

ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้เกิดความรู้ในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 3,919 เครือข่าย

2) โครงการพัฒนางานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)

ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการพัฒนางานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในระดับพื้นที่ให้เป็นฐานของชุมชนในการดูแลและคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานในระดับพื้นที่ จากการดำเนินโครงการมีผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองทางสังคมจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จำนวน 257,078 คน

3) โครงการธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย

ธนาคารเวลา (Timebank) เป็นรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ทุกกลุ่มวัยในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย 1) มิติด้านสังคม ส่งเสริมให้คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 2) มิติด้านสุขภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเฝ้าระวังในการดูแลรักษา พื้นฟูสุขภาพกายและใจของสมาชิกธนาคารเวลาฯ 3) มิติด้านเศรษฐกิจ ธนาคารเวลาฯ สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายของสมาชิก โดยใช้บริการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิก 4) มิติด้านสภาพแวดล้อม ปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการและประชาชนทั่วไป

กรมกิจการผู้สูงอายุได้ลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การดำเนินงานธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทยระหว่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นพื้นที่นำร่อง จำนวน 42 พื้นที่ 28 จังหวัด ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแล จำนวน 15,999 คน

4) โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ

สนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 12 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี ดำเนินการจัดอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุของศูนย์ฯ และสร้างการรับรู้แก่ภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ ตามมาตรฐานหลักสูตรเบื้องต้น การดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น 18 ชั่วโมง หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง 70 ชั่วโมง จำนวน 17,350 คน

5) โครงการขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

มีพื้นที่ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 48 พื้นที่ แบ่งเป็นภาค คือ ภาคเหนือ 9 พื้นที่ ภาคใต้ 11 พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 พื้นที่ และภาคกลาง 16 พื้นที่ และผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองทางสังคม จำนวน 36,000 คน โดยขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การเสริมสร้างกลไกเครือข่ายผู้สูงอายุ และกลไกการส่งเสริม ป้องกันและเฝ้าระวัง

6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนได้รับการปรับปรุงบ้านให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ การซ่อมหลังคา ติดตั้งราวจับที่บันไดและในห้องน้ำ การปูกระเบื้องกันลื่นในห้องน้ำ การเปลี่ยนห้องน้ำแบบนั่งยองเป็นชักโครก เป็นต้น จำนวน 23,206 แห่ง

7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้ประโยชน์ร่วมกันให้มีความเหมาะสม ปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 275 แห่ง และมีห้องจำลองอารยสถาปัตย์ (Universal Design Room) ณ ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 1 แห่ง เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเรียนรู้

เผยแพร่ความรู้และให้คำปรึกษา เรื่อง การปรับปรุงบ้าน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมและปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุ

5.3.3 แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

1) โครงการขับเคลื่อนการบูรณาการรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุในฐานะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานร่วมบูรณาการ จำนวน 4 กระทรวง 7 หน่วยงาน 1 กองทุนการออมแห่งชาติ และสภาอากาศไทย เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมความรู้ประชากรก่อนวัยสูงอายุและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาระบบการดูแลด้านสุขภาพ พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และระบบการคุ้มครองสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อม และ สิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมและเอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกวัย

2) โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

2.1) มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ เพื่อขับเคลื่อนมาตรการภายใต้ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ อย่างเป็นระบบ บูรณาการการทำงานด้านผู้สูงอายุทั้งประเทศ ทั้งระดับนโยบาย หน่วยงานและพื้นที่ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 4 ธันวาคม 2561 ที่เห็นชอบในหลักการมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติฯ และให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ พ.ศ. 2562 - 2564

มาตรการหลักที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย

1.1 สร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ ใน 176 พื้นที่

1.2 ส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ 443,342 คน

1.3 ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับการดูแล 859,878 คน

1.4 ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ 60 ชุมชน/ 11,372 แห่ง

1.5 ธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย ดำเนินการใน 114 พื้นที่/ 77 จังหวัด

1.6 การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติประชาสัมพันธ์ ผ่านทุกช่องทาง ผลผลิต 4,573 ครั้ง เผยแพร่ 62,358 ครั้ง

มาตรการหลักที่ 2 การยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการ

ภาครัฐ 4.0

2.1 ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ โดยผลักดันให้สังคมสูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ

2.2 การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่กฎหมายที่ได้รับการแก้ไข มีการบังคับใช้

2.3 ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ
มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ 8 ด้าน/เรื่อง

2.4 พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ มีผลิตภัณฑ์
ดูแลผู้สูงอายุ นำไปใช้ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ)

**2.2) จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะ 2 (พ.ศ. 2545 - 2565) ฉบับปรับปรุง
ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561** การปรับแผนปฏิบัติการฯ ใช้ข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของแผน
ระยะที่ 3 ในช่วงปี (พ.ศ. 2545 - 2559) ผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) (ชื่อเดิม) ที่ผ่านมา
ในภาพรวม พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ
มีร้อยละของดัชนี ที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ยุทธศาสตร์ที่แสดงถึงผลผลิตและผลลัพธ์
อันเกิดจากการดำเนินงาน ด้านผู้สูงอายุที่ต้องมีการบูรณาการงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ กลับมีร้อยละ
ของดัชนีที่ผ่านการประเมินต่ำ ซึ่งความไม่สอดคล้องของผลการประเมินทั้งสองส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าดัชนี
ที่ใช้ประเมินยังไม่สามารถ สะท้อนภาพของการบูรณาการได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ในการติดตาม
และประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุฯ ในระยะถัดไปจึงควรเพิ่มดัชนีที่สามารถประเมิน
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและพัฒนากิจการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ คงรักษาเค้าโครง
ฉบับเดิม โดยมีการปรับดัชนีชี้วัดบางดัชนี ให้มีประสิทธิภาพที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ได้อย่างครอบคลุมผลผลิตและผลลัพธ์

3) โครงการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการด้านผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุได้ร่วมจัดงาน Thailand Social Expo 2019 เมื่อวันที่ 5 - 7
กรกฎาคม 2562 เพื่อการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการด้านผู้สูงอายุ ให้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน
ภาคประชาสังคม และประชาชน ณ อาคารชาเลนเจอร์ ฮอลล์ 2 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค
เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีกิจกรรม 1) การออกบูธนิทรรศการแสดงผลงานด้านผู้สูงอายุ 2) งานเสวนา
วาระแห่งชาติ Active Ageing “สูงวัยอย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีความสุข” 3) ลานเวทีกลาง มีการจัดกิจกรรม
เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการธนาคารเวลา, ปาฐกถาธรรม โดยพระราชาวิสุทธิประชา นาด
(อลงกต ดิกขปญโญ) ฯลฯ 4) ห้องเรียนวัยเก๋า ฝึกอบรมอาชีพ/ภูมิปัญญา เช่น การทำแก้อั้วเดอคูพาจ
เจลวุ้นทางจระเข้ เป็นต้น

4) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ ศูนย์การเรียนรู้และ ฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี

ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จัดตั้งขึ้น
เพื่อเป็นศูนย์อบรมงานด้านผู้สูงอายุ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุ
ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้สูงอายุ เพื่อสามารถนำความรู้
ไปขยายผลในการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่น หรือเพื่อประกอบอาชีพและเป็นประโยชน์ในการดูแล
ผู้สูงอายุในครอบครัวและในชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมและใช้บริการ จำนวน 14,236 คน

5) โครงการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

ส่งเสริมให้ครอบครัว ชมรมผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริม
อาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ขับเคลื่อนการเฝ้าระวังและคุ้มครองภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และแสวงหาภาคี
เครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการดูแล ช่วยเหลือ ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
มีความมั่นคงในชีวิต

6) โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ

องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ในประเด็นการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ มีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพ ใน 4 มิติ คือ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ

7) โครงการปลูกจิตสำนึกถึงคุณค่าผู้สูงอายุและการจัดงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติ

ส่งเสริมให้หน่วยงานทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญ คุณค่าของผู้สูงอายุ และจัดกิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติ หรือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

8) โครงการคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มีนโยบาย มาตรการ แนวทางและการดำเนินงาน ตามมติคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ที่สำคัญมี ดังนี้

1. การดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี 2 เรื่อง คือ 1) มาตรการรองรับสังคมสูงอายุ 2) มาตรการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย
2. การส่งเสริมและขยายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานของผู้สูงอายุ
3. การผลักดันมติ กผส. เรื่อง การออกระเบียบหรือแนวปฏิบัติรองรับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการใช้งบประมาณ เพื่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
4. การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในรูปแบบ e-Payment
5. ติดตามสิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2562
6. ประกาศระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ
7. รับทราบความก้าวหน้านักบริบาลชุมชน และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการบูรณาการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ พิจารณาหลักสูตรนักบริบาลชุมชน คุณสมบัตินักบริบาลชุมชน หน้าที่ของนักบริบาลชุมชน
8. มอบหมายคณะอนุกรรมการพิจารณา ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านผู้สูงอายุ นำข้อเสนอการปรับนิยามผู้สูงอายุ ตามมาตรา 3 ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ไปศึกษาความเป็นไปได้ และผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงนิยามผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกด้าน
9. เห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว พ.ศ. 2562 - 2565 และมอบหมายอนุกรรมการขับเคลื่อนประเด็นการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
10. รับทราบกำหนดบทบาทหน้าที่ที่กระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

9) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนสมาชิกผู้สูงอายุระดับชาติ

มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยมีการจัดการอย่างเป็นระบบ และอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภาคีเครือข่ายผู้สูงอายุ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น จำนวน 1 เรื่อง

10) โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ

ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชมรมเครือข่ายผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งทุกมิติ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง จำนวน 1,452 เครือข่าย

11) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนผู้สูงอายุ)

ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิต สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการรวมกลุ่มพัฒนาทักษะด้าน อาชีพ จำนวน 245 แห่ง จำนวน 58,351 คน

12) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ สำหรับผู้สูงอายุ ในสถาบันและในชุมชน

12.1) ปรับปรุงมาตรฐานการจัดบริการผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ สู่การจัดทำ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ทั้ง 12 แห่ง

12.2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การจัดบริการสวัสดิการ และการดูแล ผู้สูงอายุในสถาบัน โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 12 แห่ง โดยมีการดำเนินการ จัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในสถาบัน และในชุมชน จำนวน 248,622 คน

5.3.4 แผนงานพื้นฐานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการ เจริญเติบโตจากภายใน

1) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ

ข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา เช่น เว็บไซต์กรม กิจการผู้สูงอายุ เฟสบุ๊ก ไลน์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ แก่ผู้สูงอายุ

2) โครงการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้บุคลากรและหน่วยงานในสังกัดกรมกิจการ ผู้สูงอายุ ให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ความรู้ความสามารถ สมรรถนะและศักยภาพ ในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบูรณาการในทุกระดับ จำนวน 6,724 คน

3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร

บุคลากร ผส. ได้รับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาระบบ การบริหารจัดการองค์กร ผ่านการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

3.1 การจัดทำ (ร่าง) คำขอชี้แจงประกอบการจัดตั้ง กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ

3.2 การจัด “คลินิก PMQA 4.0” การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐผ่านคลินิก PMQA 4.0

3.3 การประเมินส่วนราชการ ตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการ/กรอบการประเมินผู้บริหาร ประจำปีงบประมาณ และการประเมินการปฏิบัติราชการ

ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการกอง/กลุ่มเทียบเท่า/ศูนย์ ประจำปีงบประมาณ และประเมินผู้บรหาร
องค์กรประจำปีงบประมาณ

- 3.4 การจัดทำนโยบายกำกับดูแลองค์กรที่ดี
- 3.5 การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
- 3.6 การจัดการความรู้และนวัตกรรม (KIM Team)
- 3.7 การปรับปรุงกระบวนการเพื่อการพัฒนาองค์กร

4) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณ และการติดตามผล

กรมกิจการผู้สูงอายุดำเนินการพัฒนางานบริหารยุทธศาสตร์ให้สามารถรองรับ
การดำเนินงานตามหลักภารกิจที่เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินงาน
ดังนี้

- 4.1 การจัดทำคำของบประมาณประจำปี ของหน่วยงาน
- 4.2 การบริหารความเสี่ยงของโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี
- 4.3 การติดตามและประเมินผล

5) การจัดระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุมีเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

- 5.1 การบริหารจัดการงานด้านเทคโนโลยี
- 5.2 การพัฒนา Gold Application
- 5.3 จัดการประชุมคณะกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.4 จัดการประชุมคณะกรรมการด้านการจัดทำประเด็นข้อมูลเพื่อพัฒนางานด้าน
ผู้สูงอายุไทย ภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.)

6) การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคอาเซียนบวกสาม

ประเทศไทยตระหนักในความสำคัญของการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร
สูงอายุในภูมิภาค โดยประเทศไทยได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ (Ageing Society)
มากกว่าทศวรรษแล้ว ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนต่างกำลังจะทยอยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ
ในห้วงเวลาที่แตกต่างกัน นับจากนี้ไป ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทย โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการส่งเสริมคุ้มครอง และพัฒนาผู้สูงอายุ
มาอย่างต่อเนื่องในทิศทางที่สอดคล้องกับปฏิญญาควาลาลัมเปอร์ว่าด้วยผู้สูงอายุ (Kuala Lumpur
Declaration on Ageing) ทั้งในมิติสุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รวมไปถึง การจัดสวัสดิการสังคม
เพื่อการมีสุขภาวะที่ดี (Well - Being) ของผู้สูงอายุ ผ่านกลไกคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (National
Committee on the Elderly) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านผู้สูงอายุ
ขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (Act on the Elderly : 2003) และแผนผู้สูงอายุ
แห่งชาติ (National Plan on the Elderly) ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือและกรอบทิศทาง (National
Framework) ในการดำเนินงานที่มีการบูรณาการความรู้ ทรัพยากร และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม
ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างประเทศ เพื่อสร้างกระแส
ให้ทุกประเทศอาเซียนเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ และภายใต้กรอบ
ยุทธศาสตร์ด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา พ.ศ. 2559 – 2563 กรมกิจการผู้สูงอายุ ในฐานะหน่วยงาน
หลักด้านการประสานงานทั้งในระดับนโยบาย และการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระดับชาติและระหว่าง

ประเทศ ได้ดำเนินการส่งเสริมความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดประชุมทั้งเชิงวิชาการ และปฏิบัติการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน

5.3.5 กองทุนผู้สูงอายุ

ส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับผู้สูงอายุ และเป็นแหล่งเงินทุนให้ผู้สูงอายุได้กู้ยืมเงินทุนเพื่อไปประกอบอาชีพตามความถนัด ทั้งในรูปแบบการกู้ยืมรายบุคคล กู้ยืมรายกลุ่ม และให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการด้านผู้สูงอายุของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ เป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง จำนวน 47,101 คน
- 2) ชมรม องค์กรผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็ง ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 1,184 โครงการ/กลุ่ม
- 3) ผู้สูงอายุได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 4,624,178 คน

5.4 สรุปผลการประเมินแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2565

สรุปผลการประเมินแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

มีผลการประเมินตามเกณฑ์วัดความคุ้มค่าในการดำเนินงานภาครัฐซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ ผลกระทบและปัญหาอุปสรรค จำแนกตามแผนงาน ดังนี้

5.4.1 ผลการประเมินประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการฯ จำแนกตามแผนงาน

โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล คือ บรรลุวัตถุประสงค์และมีผลดำเนินการได้ตามตัวชี้วัดเป้าหมายมากถึงร้อยละ 92.9 และยังพบว่าในกลุ่มโครงการที่มีประสิทธิผลกว่าครึ่งหนึ่ง มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลสูงหรือดำเนินการได้สูงกว่าตัวชี้วัดเป้าหมาย อย่างไรก็ตามมี 2 โครงการที่การดำเนินงานยังไม่บรรลุประสิทธิผล คือโครงการภายใต้แผนงานที่ 4 และ กิจกรรมภายใต้กองทุนผู้สูงอายุ

5.4.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนปฏิบัติการฯ จำแนกตามแผนงาน

โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ คือมีผลดำเนินการได้ตามตัวชี้วัดผลผลิตเป้าหมายภายในกรอบระยะเวลาการดำเนินงานและวงเงินงบประมาณมากถึงร้อยละ 96.4 และยังพบว่าร้อยละ 89.3 มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงหรือดำเนินการได้สูงกว่าตัวชี้วัดเป้าหมายโดยใช้งบประมาณน้อยกว่าที่ได้รับจัดสรร สะท้อนถึงการดำเนินงานอย่างประหยัด อย่างไรก็ตามมี 1 โครงการภายใต้กองทุนผู้สูงอายุที่ผลการดำเนินการมีประสิทธิภาพต่ำ หรือมีส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณไปสูงกว่าสัดส่วนผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

5.4.3 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณของแผนปฏิบัติการฯ จำแนกตามแผนงาน

การเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ มีการเบิกจ่ายตามเกณฑ์ร้อยละ 14.3 และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.7) เบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเกณฑ์ (แผนภูมิที่ 7.3) อย่างไรก็ตามพบว่าโครงการส่วนใหญ่ที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณที่ยังไม่ถึงเกณฑ์นั้นสามารถดำเนินงานได้

ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายตัวชี้วัด และสัดส่วนของการเบิกจ่ายส่วนใหญ่ก็มีค่าใกล้เคียงกับเกณฑ์เป้าหมาย (มากกว่าร้อยละ 90 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร) ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือรูปแบบการดำเนินงานของโครงการ ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าที่กำหนดในแผนงาน

5.4.4 การประเมินผลการดำเนินงานจากผู้รับผิดชอบโครงการหรือเจ้าหน้าที่สนับสนุนโครงการ

ผลการประเมินที่ได้จากแบบสอบถามผู้รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการ 5 ด้าน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ผู้รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่โครงการประเมินผลการดำเนินการโดยให้คะแนนเฉลี่ยด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมสูงสุด (4.89 คะแนน) รองลงมา คือ ด้านผลผลิต (4.78 คะแนน) ด้านกระบวนการ (4.69 คะแนน) และด้านผลกระทบและความคุ้มค่า ด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี รวมถึงบุคลากรที่ดำเนินโครงการยังไม่มีจำนวนเพียงพอ หรือไม่เหมาะสม การประเมินการบรรลุผลสำเร็จของโครงการในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.11 คะแนน ซึ่งประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จในระดับสูง

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกสะท้อนผลการดำเนินงานในภาพรวมตามแผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้องกับผลจากแบบสอบถาม คือ สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่วางไว้ มีการดำเนินกิจกรรมได้ค่อนข้างครบถ้วนตามที่กำหนด อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ผ่านมาทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานบางส่วน โดยเฉพาะระยะเวลาที่มีความล่าช้ากว่าที่วางแผนไว้ เนื่องด้วยในการปรับกระบวนการดำเนินงานในโครงการ นอกจากนี้อุปสรรคอีกประเด็นหนึ่ง คือ การจัดสรรงบประมาณ ซึ่งเป็นไปในลักษณะจัดสรรเป็นระยะ ๆ ทำให้หลายโครงการไม่สามารถเบิกเงินได้ และการวางแผนการทำงานที่ล่าช้ามากขึ้น อย่างไรก็ตามปัจจัยเอื้อที่ทำให้การดำเนินโครงการบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ การมีภาคีเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็ง ทั้งหน่วยงานในส่วนกลางและท้องถิ่น

5.4.5 การประเมินผลการดำเนินงานและความพึงพอใจจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ

ในการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการซึ่งประเมิน 4 ด้าน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน พบว่า ด้านระยะเวลา (4.41 คะแนน) เป็นด้านที่ผู้รับบริการให้คะแนนความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเจ้าหน้าที่ (4.39 คะแนน) สำหรับด้านการประชาสัมพันธ์ และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย เป็นด้านที่ผู้รับบริการให้คะแนนประเมินความพึงพอใจต่ำกว่าด้านอื่นๆ คือ 4.32 คะแนน แม้ว่าคะแนนยังอยู่ในเกณฑ์สูง แต่ก็สะท้อนถึงการประสิทธิภาพในการสื่อสารและการดำเนินงานให้มีผลลัพธ์ที่ชัดเจนเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนแผนที่ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินงานในอนาคต และเมื่อประเมินความพึงพอใจในภาพรวมพบว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 8.65 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งถือว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจที่ค่อนข้างสูงมาก โดยผู้รับบริการให้ความเห็นว่า โครงการที่เข้าร่วมนั้นเป็นโครงการที่จัดได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง

5.4.6 การติดตามและประเมินคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจของผู้ที่รับบริการของ ศพส. ศพอส. และกองทุนผู้สูงอายุ

ในการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และกองทุนผู้สูงอายุ

ผู้รับบริการให้คะแนนความพึงพอใจในด้านความปลอดภัยและสถานที่ของ ศพส. มากที่สุด (4.51 คะแนน) รองลงมา คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ (4.38 คะแนน) ด้านการจัดกิจกรรม (4.36 คะแนน) ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย (4.35 คะแนน) ระยะเวลาและคุณภาพที่พัก มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 4.32 คะแนน นอกจากนี้การประเมินความพึงพอใจต่อการได้รับบริการในแต่ละด้านแล้ว ผู้รับบริการของ ศพส. ศพอส. และกองทุนผู้สูงอายุมีการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมเป็นคะแนนตั้งแต่ 0 - 10

5.4.7 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการประเมินผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคภายใต้แผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ กรมกิจการผู้สูงอายุ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานและการขับเคลื่อนแผนฯ ในอนาคตโดยพิจารณาจำแนกข้อเสนอแนะเป็น 5 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการพัฒนาแผน

ในกระบวนการจัดทำแผนฯ ควรมีการกำหนดประเด็นในการดำเนินงานโดยพิจารณาจากผลการประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา

ในการกำหนดเป้าหมายของโครงการ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดและกิจกรรมที่สะท้อนถึงผลลัพธ์ของโครงการได้อย่างชัดเจนภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด และควรกำหนดวิธีการวัดหรือประเมินผลลัพธ์ที่ชัดเจนในแผนฯ

2) ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการขับเคลื่อนแผน

กระบวนการขับเคลื่อนแผนฯ ควรมีการออกแบบกิจกรรมที่มีหลากหลาย มีความยืดหยุ่นทั้งรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบใหม่ๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีแนวทางการทำงานที่สามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ฉุกเฉินอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การขับเคลื่อนแผนฯ ที่มีประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ โครงการหรือกิจกรรมภายใต้แผนฯ ตลอดจนแนวทางหรือวิธีการขับเคลื่อนแผนฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จเดียวกัน

3) ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ

จากการจัดสรรงบประมาณในอนาคตมีแนวโน้มลดลงและมีรูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงควรจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น และสามารถทำกิจกรรมได้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

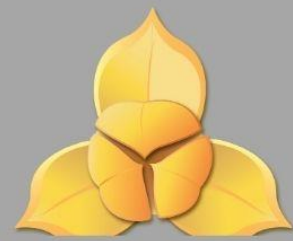
4) ข้อเสนอแนะด้านบุคลากร

จากอัตรากำลังคนที่มีน้อยกว่าความต้องการหรือปริมาณภาระงานทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น ดังนั้นควรมีการวางแผนเพิ่มอัตรากำลังคนและควรเพิ่มช่องทางการใช้ศักยภาพจากเครือข่ายในทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนแผนฯ หรือโครงการให้มากขึ้น

มีการพัฒนาบุคลากรทั้งเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและภาคีเครือข่าย ให้มีทักษะที่จำเป็นในการทำงานในอนาคต เพื่อให้มีความพร้อมกับการทำงานในรูปแบบใหม่

5) ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการติดตามประเมินผล

มีการกำหนดรูปแบบหรือระบบการติดตามประเมินผลที่มีความชัดเจน และกำหนดช่วงเวลาหรือแผนการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลที่เหมาะสมและครอบคลุม และจะต้องกำกับหรือบังคับให้มีการนำระบบการติดตามประเมินผลที่กำหนดในแผนงานไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้โครงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุ้มค่า

ส่วนที่ 2

การวิเคราะห์ภารกิจ

และสภาพแวดล้อมขององค์กร

1. ภารกิจตามกฎหมาย

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ซึ่งได้กำหนดให้กรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี กรมกิจการผู้สูงอายุได้กำหนดแนวทาง และพัฒนามาตรการ กลไก โดยเน้นดำเนินการในการส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพ และใช้ศักยภาพ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม การค้ำครองและพิทักษ์สิทธิ และการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2570) นโยบายรัฐบาล แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580) รวมทั้งพันธกรณีและปฏิญญาต่าง ๆ ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาพัฒนาการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลักเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรต่อไป

2. อำนาจหน้าที่

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนา รูปแบบงานด้านสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางสังคม กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พันธกรณี และข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

2.1 เสนอนโยบายและแผนหลัก ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

2.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนามาตรการ กลไก มาตรฐาน และนวัตกรรมองค์ความรู้ การดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

2.4 บริหารจัดการ และกำกับดูแลการดำเนินงานกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อการค้ำครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

2.5 ติดตามประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

2.6 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เอื้อต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

2.7 ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือตามที่รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3. กฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 27 วรรคสาม การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะภาพของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

วรรคสี่ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองความสะดวกให้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

มาตรา 48 วรรคสอง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 71 วรรคสาม รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

3.1.2 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553

โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) นิยามผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (มาตรา 3)

2) ให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (มาตรา 4) เรียกโดยย่อว่า “กผส.” เป็นกลไกระดับชาติ ประกอบด้วย (1) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ (2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง (3) ประธานสภาคนผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง (4) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และเลขาธิการสภาการศึกษาไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง (5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมผู้สูงอายุจำนวนไม่เกินห้าคน (6) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน โดยมีอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ จำนวนไม่เกิน 5 คน ตาม (5) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรเอกชนได้เลือกกันเองและการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรเอกชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้โดยให้กรรมการตาม (1) (2) (3) (4) และ (5) ดำเนินการสรรหาและพิจารณาการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (6) ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ (2) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (1) ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผล การปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว (3) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ (4) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา 20 (1) (5) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา 20 (2) (6) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนตามมาตรา 20 (3) (7) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา 21 (8) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (9) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ (10) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (11) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการและให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (1) จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ (2) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครองส่งเสริม และสนับสนุนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (3) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (4) สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (5) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (6) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานต่อคณะกรรมการ (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ และ (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3) สิทธิผู้สูงอายุ (มาตรา 11) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม (4) การพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน และ (5) การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการ สาธารณอื่น (6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (7) การยกเว้นค่าเข้าชม สถานที่ของรัฐ (8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง (9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคอรัว (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็น อย่างทั่วถึง (11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (12) การสงเคราะห์ ในการจัดการศพตามประเพณี (13) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

4) กองทุนผู้สูงอายุ (มาตรา 13 - 15 และ 18 - 22) ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุน หนึ่งในการมกิจการผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย (1) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ (2) อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นรองประธานกรรมการ (3) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (4) ผู้แทนสำนัก กบประมาณ (5) ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และ (6) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้าน การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการระดมทุนจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ และ (7) ให้ผู้อำนวยการกอง บริหารกองทุนผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (1) บริหารกองทุน รวมทั้ง ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ และการจัดกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด (2) พิจารณานุมัติการใช้จ่ายเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการจัดสวัสดิการแก่ ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และ (3) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อ คณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

5) การลดหย่อนภาษี (มาตรา 16 และ มาตรา 17)

5.1) ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนผู้มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณ ภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

5.2) ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพผู้นั้น มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

3.1.3 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560

รัฐบาลจึงมีนโยบายและมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยโดยการให้เงิน ช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็น

1) ที่มาของเงิน

มาตรา 15/1 ให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนพร้อมกับชำระภาษีสรรพสามิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

มาตรา 15/2 ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุน ตามมาตรา 15/1 เพื่อนำส่งเข้ากองทุนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง เงินบำรุงกองทุนให้ถือเป็นภาษี แต่ไม่ให้นำไปรวมคำนวณเป็นมูลค่าของภาษี ในกรณีที่ปีงบประมาณใดมีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุ นำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายในสามสิบวันนับจากวันที่กองทุนได้รับ

2) การจ่ายเงิน

มาตรา 15/3 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินบำรุงกองทุนมาตรา 14 (2/1) และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนตามมาตรา 14 (3) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย คุณสมบัติของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยและการจัดสรรเงินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15/4 ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษี ให้ได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุนด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา 15/5 ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือ ส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนเงินที่ส่งขาดไปแล้ว แต่กรณีนับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงกองทุน แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงกองทุนและให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงกองทุนด้วย

3.2 ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ เป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในการที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดิน

ในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชนประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ชาติที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก "ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม" โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงาน ให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตความมีธรรมาภิบาล และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัยมีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

3.2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่เกี่ยวข้องกับด้านผู้สูงอายุมีทั้งหมด 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (2) ประเด็นพลังทางสังคม (3) ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (4) ประเด็นการบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ (5) ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และ (6) ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะขอกล่าวโดยสังเขป ดังนี้

1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุน

และการออมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืนซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

- แผนย่อยการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนชุมชน สังคม และประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการทำงานหลังเกษียณ ซึ่งต้องเป็นงานที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ ประกอบกับการสร้างเสริมสุขภาพ ฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน

(2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคมจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะเป็นกลไกช่วยให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในด้านต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน การสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการเป็นส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการระดับพื้นที่บนฐานองค์ความรู้และความเข้าใจ ในบริบทและสภาพปัญหาในเชิงลึกที่แท้จริง เพื่อให้คนไทยมีวิถีการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีส่วนร่วมจากชุมชนและสังคม และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ได้อย่างไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

- แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก มุ่งเน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุก ให้คนทุกช่วงวัยตระหนักรู้ มีความรอบรู้ และความพร้อมรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและเป็นพลังในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศให้ได้นานที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังของสังคมด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์ และภูมิปัญญาให้กับประชากรวัยอื่น ๆ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนมุมมอง และทัศนคติของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติกับผู้สูงอายุ

(3) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คือ การสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่เปราะบาง การปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในทุกมิติ เน้นการสร้างหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต แผนย่อยที่เกี่ยวข้องได้แก่

(3.1) แผนย่อยการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เน้นการขยายความคุ้มครองทางสังคมขั้นต่ำให้ทุกชีวิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมกับความเป็นมนุษย์ โดยเป็นสวัสดิการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบ สร้างระบบคุ้มครองและป้องกันแบบถ้วนหน้า และพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมด้านสุขภาพและเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ครอบคลุมอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม รวมถึงการส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่ากับผู้สูงอายุด้วย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก วันที่ 18 เมษายน 2562)

(3.2) แผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม เน้นการพัฒนามาตรการ และพัฒนากลไกสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบางมีความเสี่ยงสูง

และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของรัฐในการแก้ปัญหา ให้ตรงจุดและตรงกับกลุ่มที่ ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริงและเหมาะสม โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก วันที่ 18 เมษายน 2562)

(3.2.1) จัดให้มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย โดยพัฒนาระบบและกลไก ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและครอบคลุมครบทุกกลุ่ม ทั้งเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย เยื่อของความรุนแรงต่าง ๆ และการค้ามนุษย์ แรงงานในภาคการผลิตที่มีความเสี่ยง ผู้ติดเชื่อและบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ

(3.2.2) ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่ม เด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐ และโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

(3.2.3) ระดมพลังความร่วมมือสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบัน พื้นฐานในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สมาชิกของตน โดยมีภาคีต่าง ๆ เกื้อหนุนตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละภาคีโดยภาครัฐส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งใช้กลไกที่มีอยู่แล้ว ในการเป็นทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายในสังคม

(3.2.4) สนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดสวัสดิการ และสร้างหลักประกันทางสังคมของทุกภาคส่วน อาทิ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสวัสดิการสังคมที่เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลรัฐบาลดิจิทัล และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคีพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับครัวเรือนและชุมชนเพื่อนำไปสู่การยกระดับการคุ้มครองทางสังคมและหลักประกันทางสังคม

(4) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชน และประสิทธิภาพ ภาครัฐ มีแผนย่อยที่เกี่ยวข้องระบุในแผนย่อยด้านการปรับสมดุลภาครัฐ เน้นการให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อก่อให้เกิดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ และ กิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม ปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการให้กับธุรกิจภาคเอกชนและ (2) ส่งเสริมบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดบริการสาธารณะ ที่ตรงกับความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย และทุกเพศสภาวะ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก วันที่ 18 เมษายน 2562)

(4.1) แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน เน้นการให้บริการภาครัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส ให้เป็นภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งจะก่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน

(4.2) แผนย่อยการบริหารจัดการการเงินการคลัง เน้นการบูรณาการเชื่อมโยง ภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการใช้งบประมาณ การจัดการรายได้รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและประหยัด ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย

(4.3) การปรับสมดุลภาครัฐ เน้นการให้ภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ ภาคประชาชน ภาคเอกชน หรือประชารัฐโมเดล สามารถเข้ามาแบ่งเบาภาระในการแก้ไขและตอบสนองความต้องการ

ของตัวเองในพื้นที่ ส่งผลให้ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อก่อให้เกิดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน

(4.4) การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ เน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาครัฐ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารการตัดสินใจและการบริการที่เป็นเลิศ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เอกชน ประชาชน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และประโยชน์ในการใช้ชีวิต ให้วิธีการทำงานของหน่วยงานราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(4.5) การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ เน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากร ภาครัฐให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ความสามารถในการทำงาน รับใช้ประเทศชาติและประชาชน

(5) ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม กล่าวไว้ใน 1) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านเศรษฐกิจระบุใน (๓) พัฒนาบริการแห่งอนาคต โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคบริการเป้าหมายของประเทศ ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน และการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อยกระดับการให้บริการ เพิ่มทักษะของบุคลากรไทย ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ ระบบแพทย์ปฐมภูมิ การดูแลผู้สูงอายุ ระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ

- แผนย่อยด้านสังคม มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมของประชาชนไทย ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม และการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐให้เข้ากับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล

(6) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีแผนย่อยที่เกี่ยวข้องระบุใน 1) แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย โดย ปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมายโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมทางกฎหมายมาประยุกต์ใช้ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม รวมทั้งบูรณาการเชื่อมโยงทางกฎหมายทุกลำดับชั้นให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเอกภาพ ไม่ขัดกัน การใช้กฎหมายเพื่อเป็นกลไกที่จะนำกระบวนการยุติธรรมปราศจากและความไม่เท่าเทียม (แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3, น.19 - 28)

3.2.3 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

แนวคิดของ SDGs คือ “Sustainability and age inclusiveness in the urban environment” แนวคิดที่จะไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1: ขจัดความยากจน

เป้าหมายที่ 2: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ 3: สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคน ในทุกวัย

เป้าหมายที่ 4: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม และเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ 5: บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง

เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 7: สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืน ในราคาที่ย่อมเยา

เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10: ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13: เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียมวลชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพที่รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17: เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ มีดังนี้

1) เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่

1.1 มีสวัสดิการเบี่ยงชีฟให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างเพียงพอในแต่ละวัน ไม่ต่ำกว่า 300 บาท

1.2 ลดสัดส่วนผู้สูงอายุชาย หญิง ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามนิยามของประเทศควรลดลงอย่างน้อยครั้งหนึ่ง

1.3 ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสม และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบาง

1.4 ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การพัฒนา เทคโนโลยีที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (การลงทะเบียนรับเงิน 5,000 บาท ผ่านระบบ online มีผู้สูงอายุ เข้าไม่ถึงเนื่องจากขาดทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี ไม่ควรเกิดขึ้น)

1.5 สร้างภูมิต้านทาน เพิ่มความรู้ความเข้าใจ การรับมือต่อเหตุรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคต เช่น ภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง

1.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากร รวมไปถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อที่จะจัดให้มีแนวทางที่เพียงพอ ในการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบาย เพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ

2) เป้าหมายที่ 2 จัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

- ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคนโดยเฉพาะที่ยากจน ได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยมีโภชนาการและเพียงพอ

3) เป้าหมายที่ 3 ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาวะในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ

3.1 ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสาม ผ่านทางการป้องกันและการรักษาโรค และสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี

3.2 ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน (ไม่สนับสนุนการสร้างสะพานลอย เพราะผู้สูงอายุข้ามไม่ไหว และจะมาข้ามทางรถ ซึ่งทำให้ประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้ง)

3.3 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงบริการ ข้อมูล การให้การศึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพโดยถ้วนหน้า รวมถึงการวางแผนครอบครัว สิทธิในการตาย (Right to Die)

3.4 มีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพ และเข้าถึงยาที่มีคุณภาพ และมีราคาที่สามารถซื้อหาได้

3.5 เสริมขีดความสามารถสำหรับทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ในเรื่องการแจ้งเตือนล่วงหน้า การลดความเสี่ยง และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพ

4) เป้าหมายที่ 4 ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

4.1 ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพ สำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ

4.2 จัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม

4.3 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิงสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายในปี 2573

4.4 ขยายจำนวนทุนการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุ ที่ขาดโอกาสและจำเป็นต้องฝึกอาชีพ

5) เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้สูงอายุ

5.2 จัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้สูงอายุ รวมถึงการค้ามนุษย์ การทารุณกรรม ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น

5.3 เสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ส่งเสริมทัศนคติในการมองผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ สามารถดูแลตนเองได้ เป็นปราชญ์

6) เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

6.1 ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทางการเข้าถึงบริการทางการเงิน

6.2 เพิ่มการจ้างงานผู้สูงอายุ และให้มีการจ่ายที่เท่าเทียมกัน

6.3 ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงทำงานที่เหมาะสมกับศักยภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

7) เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม

- การเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลและการสื่อสาร และพยายามที่จะจัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยถ้วนหน้า

8) เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

8.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาที่สามารถจ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัด

8.2 จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาความปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ (ปัจจุบันมีรถเมล์ขานดำในกทม.ควรเพิ่มรถขานดำในท้องถิ่น)

8.3 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้หญิง เด็ก และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย

8.4 สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ระหว่างพื้นที่เมืองรอบเมือง และชนบท

9) เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

9.1 สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัวการลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า

9.2 ส่งเสริมกลไกที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญต่อผู้หญิง เยาวชน ผู้สูงอายุและชุมชนท้องถิ่นและชายขอบ เป็นกลุ่มพิจารณาอพยพก่อน

10) เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปกติสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับในทุกระดับ

10.1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

10.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรง

10.3 ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติ

3.2.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีสถานะเป็นแผนระดับที่ 2 ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนระดับที่ 3 เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีทั้งหมด 13 หมุดหมายมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผู้สูงอายุใน 3 หมุดหมาย ดังนี้

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

ผู้สูงอายุยังขาดสวัสดิการทางสังคมที่จำเป็นต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยในปี 2562 มีผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในความยากจนเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.2 ซึ่งผู้สูงอายุคนใดที่ไม่มีรายได้หรือหลักประกันในรูปแบบอื่นรองรับ จะมีเพียงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 600 - 1,000 บาท เพื่อใช้สำหรับการดำรงชีพ นอกจากนี้ ยังมีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม โดย ณ เดือนกรกฎาคม 2564 มีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงซึ่งสามารถเข้าถึงบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพียงร้อยละ 52.963 ขณะที่สภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อสวัสดิภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากความไม่พร้อมในสถานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจนนำไปสู่ภาวะพึ่งพิงได้

หมุดหมายที่ 9 มุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยการสนับสนุนให้กลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสในการเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนาคนสำหรับโลก ยุคใหม่ ในด้านการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้ หมุดหมายที่ 9 ยังมีความสอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติใน 2 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย สังคมไทย มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมใน 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนในสังคมสูงวัยที่มีช่วงชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อระบบการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะให้ได้ตลอดเวลา ในขณะที่คนไทยยังขาดทักษะชีวิตในหลายด้าน อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงินที่ทำให้บางคนเข้าไปอยู่ในวงจรของหนี้ในระบบและนอกระบบ ความรอบรู้ด้านดิจิทัลเพื่อเข้าถึงสิทธิในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ การดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และการเข้าถึงสินค้าและบริการทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาไม่สูงมาก รวมความสามารถในรับมือกับข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด และการรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงระบบนิเวศควรเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทั้งบนพื้นที่กายภาพ

และบนพื้นที่เสมือนจริง ขณะที่กลุ่มเข้าไม่ถึงจะต้องมีมาตรการกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามาเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดยการพัฒนาคอนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมายสามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

นอกจากนี้ หมุดหมายที่ 12 ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นเป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคอนตลอดช่วงชีวิต และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นเป้าหมายสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของภาครัฐให้เป็นดิจิทัล และปรับโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น

3.2.5 นโยบายรัฐบาล

คณะรัฐมนตรีโดยนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 ได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน 12 ด้าน ประกอบด้วย (1) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ (2) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ (3) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (4) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก (5) การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย (6) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค (7) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก (8) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย (9) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม (10) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน (11) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ และ (12) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

และมีนโยบายเร่งด่วน 12 ประเด็น (1) การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน (2) การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (3) มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก (4) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม (5) การยกระดับศักยภาพของแรงงาน (6) การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต (7) การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 (8) การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ (9) การแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (10) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน (11) การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้ง

และอุทกภัย และ (12) การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชนและการดำเนินการ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ มีดังนี้

นโยบายหลักที่ 7 การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก ข้อ 7.2.3 แก้ไขปัญหา ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน สร้างชุมชนที่น่าอยู่ และข้อ 7.2.5 สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

นโยบายหลักที่ 11 การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ 11.4 เปิดเผยข้อมูลภาครัฐ สาธารณะ ข้อ 11.5 ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ และข้อ 11.7.1 ปรับปรุงขั้นตอน และระยะเวลาการให้บริการ การอำนวยความสะดวก ต้นทุนค่าใช้จ่าย กฎหมาย กฎ และระเบียบต่างๆ ของ ภาครัฐ

นโยบายเร่งด่วนที่ 2 การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชน ข้อ 2.1 บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

นโยบายเร่งด่วนที่ 10 การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน

3.2.6 แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580)

วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม” ประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติการย่อย 4 แผน ได้แก่ แผนปฏิบัติการย่อยที่ 1 เตรียมความพร้อมของประชากร ก่อนวัยสูงอายุ แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แผนปฏิบัติการย่อยที่ 3 ปฏิรูปและบูรณาการ ระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ และแผนปฏิบัติการย่อยที่ 4 เพิ่มศักยภาพการวิจัย

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 1 เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ

มาตรการ

- 1) ส่งเสริมให้ประชากรอายุ 25 - 59 ปี เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติ ทางเศรษฐกิจ
- 2) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ
- 3) ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทัน และสามารถ เลือกลงใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
- 4) เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ
- 5) ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ และเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

มาตรการ

- 1) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ
- 2) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ
- 3) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม

4) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 3 ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

มาตรการ

- 1) แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น
- 2) ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ
- 3) ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก
- 4) วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในระดับชาติและระดับพื้นที่
- 5) เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่นและผู้นำชุมชน
- 6) พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบางและกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค
- 7) พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิฤติ
- 8) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 4 เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

มาตรการ

- 1) ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

3.2.7 แผนปฏิบัตินโยบาย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นกระทรวงภาคสังคมและเป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน แผนปฏิบัตินโยบาย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกระทรวงฯ ฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์คือ “ประชาชนเข้าถึงโอกาส และการคุ้มครองทางสังคม มีความมั่นคงในชีวิต” และเพื่อตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายการพัฒนาประเทศภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จึงได้กำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนแผนปฏิบัตินโยบาย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกระทรวงฯ ไว้ 4 เรื่อง ดังนี้

แผนปฏิบัตินโยบาย เรื่องที่ 1 พัฒนาศักยภาพคนและสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวอย่างยั่งยืน เป้าหมาย คนทุกช่วงวัยได้รับโอกาสและการพัฒนาคุณภาพอย่างเต็มที่

และครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ แนวทาง/กลยุทธ์ 1) พัฒนาทักษะสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกช่วงวัย 2) ส่งเสริมให้กลุ่ม เปราะบางทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทักษะอาชีพ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต 3) เตรียมความพร้อมในการพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย และพัฒนาทักษะผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพเหมาะสมตามช่วงวัย 4) ส่งเสริมการสร้างครอบครัว และเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ผู้ปกครองให้มีทักษะในการเลี้ยงดูบุตรหลาน และ 5) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อครอบครัว ให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้

แผนปฏิบัติการ เรื่องที่ 2 สร้างโอกาสและยกระดับการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย เป้าหมาย ประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต แนวทาง/กลยุทธ์ 1) กำหนดนโยบาย มาตรการ ในการคุ้มครองทางสังคม รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ 2) ยกระดับการคุ้มครองทางสังคม โดยการจัดสวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิ การสร้างหลักประกันทางสังคมสำหรับ คนทุกช่วงวัย กลุ่มเปราะบาง กลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคม และกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงแบบพุ่งเป้า ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 3) พัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือเยียวยา ในสถานการณ์วิกฤติอย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ 4) สร้างโอกาสและการพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบางแบบพุ่งเป้า 5) เสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินที่มั่นคงและได้มาตรฐาน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตให้กับประชาชนในทุกกลุ่มเป้าหมาย และ 6) ยกระดับการบริหารจัดการกองทุนในสังกัดกระทรวงฯ เพื่อขับเคลื่อนการคุ้มครองทางสังคมคนทุกช่วงวัย

แผนปฏิบัติการ เรื่องที่ 3 พัฒนาทุนทางสังคม สร้างการมีส่วนร่วม เสริมเศรษฐกิจฐานราก **สู่การเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน** เป้าหมาย องค์กรเครือข่ายมีความเข้มแข็ง และร่วมเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ แนวทาง/กลยุทธ์ 1) สานพลังเครือข่ายร่วมกับภาคธุรกิจเพื่อสังคม วิสาหกิจเพื่อสังคม ภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์กรตามกลุ่มเป้าหมาย สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาสังคม ที่ยั่งยืน 2) ส่งเสริมการลงทุนทางสังคมในรูปแบบใหม่ 3) ปรับกลไกการขับเคลื่อนงานเชิงพื้นที่ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมแบบองค์รวม 4) เสริมสร้างพลเมืองที่มีส่วนร่วม (Engage Citizen) พลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) อาสาสมัครพัฒนาสังคม จิตอาสา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และ 5) เสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการเพิ่มมูลค่าและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ และทุนทางสังคม

แผนปฏิบัติการ เรื่องที่ 4 มุ่งพัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะและผลสัมฤทธิ์สูงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล เป้าหมาย องค์กร พม. ก้าวสู่องค์กรยุคดิจิทัล มีผลสัมฤทธิ์สูง และบุคลากรมีทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนงานในศตวรรษที่ 21 แนวทาง/กลยุทธ์ 1) ปรับเปลี่ยนองค์กร พม. สู่องค์กรยุคดิจิทัล โดยการพัฒนาและบูรณาการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการพัฒนากระบวนการและบริการที่สะดวกเข้าถึงง่ายด้วยดิจิทัล และส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร การปรับโครงสร้างให้มีความยืดหยุ่น ตลอดจนการพัฒนา กฎหมาย ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง รวมถึง สร้างธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร 3) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะบุคลากร (Skillsets) ในการทำงาน ในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 ทั้งการปลูกฝังบุคลากรให้มีกรอบความคิด (Mindset) ในการเรียนรู้และ พัฒนาตนเอง มุ่งประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน และ 4) สื่อสารสังคมสร้างภาพลักษณ์องค์กร

ทั้งในเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนภารกิจ เพื่อสร้างการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย และภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.8 ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

วิสัยทัศน์ : สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ

พันธกิจ :

1. พัฒนาคคนและสังคมให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. สร้างเสริมเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม
3. พัฒนานองค์ความรู้ ชีตความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม
4. จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชน

มีหลักประกัน และมีความมั่นคงในชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ :

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมาย :

- 1) ครอบครัวสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามแต่ละช่วงวัย
- 2) เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพและมีพัฒนาการสมวัย
- 3) เด็กและเยาวชนมีทักษะที่สอดรับกับโลกในศตวรรษที่ 21 และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมากขึ้น
- 4) วัยแรงงานมีความพร้อมทุกมิติในการเป็นผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้
- 5) ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 6) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

เป้าหมาย : ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม

เป้าหมาย :

- 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบที่ให้ผลตอบแทนทางสังคมบนพื้นฐานความรับผิดชอบประเด็นปัญหาทางสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกกระดับองค์กรสู่การเป็นผู้นำทางสังคม

เป้าหมาย :

- 1) พม. เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และมีบุคลากรที่มีคุณภาพและการทำงานแบบมืออาชีพในระดับสากล

2) ประชาชนได้รับบริการด้านสังคมที่รวดเร็วและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่และปรับสมดุลภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม

3) พม. เป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีภาพลักษณ์ที่เป็นองค์กรธรรมาภิบาล

3.2.9 แผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2561 - 2580

วิสัยทัศน์ (Vision) “ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงในทุกมิติ และเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไทย”

พันธกิจ (Missions)

1. ผลักดันนโยบาย มาตรการ กลไก การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

2. เตรียมความพร้อมคนทุกวัยเพื่อรับสังคมผู้สูงอายุ

3. พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานบนพื้นฐานการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

4. พัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบเกื้อหนุนผู้สูงอายุเพื่อเข้าถึงบริการสาธารณะ

5. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic issues)

1. เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก นวัตกรรมงานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

2. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกช่วงวัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่าย

3. พัฒนาระบบการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

4. เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์ (Goal)

1. การบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ

2. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย

3. ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิอย่างทั่วถึง

4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์ เป็นผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมี 4 เป้าประสงค์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ 1 มีการบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ

มีการเชื่อมโยงแผนระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ยกระดับหน่วยงานเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ และสร้างความร่วมมืองานด้านผู้สูงอายุระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย

ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมให้มีงานทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมผ่านเครือข่ายและกลไกในระดับพื้นที่ และคนทุกวัยมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

เป้าประสงค์ที่ 3 ผู้สูงอายุได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง

ผลักดันและขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง พร้อมทั้งสร้างระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์ประโยชน์อย่างทั่วถึง

เป้าประสงค์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ

เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ต่อคุณภาพการให้บริการ โดยออกแบบการบริการที่ยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม

ในอีก 20 ปี ข้างหน้าผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีสุขภาพที่ดี (Healthy) มีหลักประกันและความปลอดภัยในชีวิต (Security) และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (Participation) และยังเป็นอีกหนึ่งพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

3.2.10 มาตรการขับเคลื่อนสังคมสูงวัย คนไทยอายุยืน 4 มิติ (เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และสังคม) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2563 ที่ครอบคลุมการดำเนินงานสำหรับคนทุกวัย ดังนี้

มิติเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุ รวมทั้งการขยายอายุการทำงาน การสนับสนุนเพิ่มพูนทักษะและอาชีพทางเลือกในวัยทำงาน เพื่อประโยชน์ในวัยสูงอายุ และการกระจายแหล่งการทำงานให้อยู่ใกล้ชุมชนชนบท

มิติสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎกระทรวงด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการระบบปริมาณในการสร้างอาคาร โครงสร้างให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงที่แก้ไขแล้ว การรายงานผลและตรวจติดตามอาคารส่วนราชการทั้งหมดว่าได้ดำเนินการแก้ไขอย่างครอบคลุมต่อเนื่อง และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีภารกิจในการปรับสภาพแวดล้อมบ้านผู้สูงอายุในชุมชนได้

มิติสุขภาพ มุ่งเน้นการบูรณาการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในระดับพื้นที่ (Operation Unit) ในการบูรณาการกิจกรรมและทรัพยากร การยกระดับผู้บริบาลอาชีพ (Formal (Paid) Care Giver) และการจัดให้มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพทุกอำเภอควบคู่กับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ผู้ป่วยระยะกลาง (Intermediate Care)

มิติสังคม มุ่งเน้นการเพิ่มบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบรองรับสังคมสูงวัย คนไทยอายุยืน การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ “บวร” (บ้าน วัด วิทยาลัย เพื่อสังคม โรงเรียน โรงพยาบาล) ในการรองรับสังคมสูงวัยในชุมชน การกำหนดให้มี “ผู้พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ” และการส่งเสริมผู้ที่มีความพร้อมให้มีบุตรและชะลอการตั้งครภ์ของผู้ที่ไม่พร้อม

โดยทั้ง 4 มิติข้างต้นจะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งมาตรการสังคมสูงวัย คนไทยอายุยืน ยังเป็นมาตรการหลักที่ทำให้เกิดการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (กฎหมายรองรับสังคมสูงวัย คนไทยอายุยืน) โดยขณะนี้อยู่ระหว่างนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และจะนำเข้าสู่การเสนอกฎหมายตามกระบวนการต่อไป โดยมีการปรับปรุงสิทธิประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

- 1) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุให้มีสิทธิเข้าถึงอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการถ่วงหน้าในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น
- 2) เพิ่มเติมแนวทางการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงแหล่งงานทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้เป็นไปอย่างทั่วถึง

- 3) สนับสนุนภาครัฐหรือนายจ้างหรือสถานประกอบการให้จ้างงานผู้สูงอายุ โดยอาจให้สัมปทาน
- 4) สนับสนุนในการสร้างหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยในระดับครัวเรือน และการจัดสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
- 5) “กำหนดผู้คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ” ในด้านการดูแล ช่วยเหลือและการจัดการทรัพย์สินของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
- 6) จัดให้มีระบบการคุ้มครองดูแลสิทธิของผู้สูงอายุในสถานที่ดูแล ศูนย์บริการสวัสดิการทางสังคม ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การจัดให้มีผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- 7) สนับสนุนให้บุคคลมีเงินออมเพื่อความมั่นคงด้านรายได้ในวัยผู้สูงอายุ
- 8) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
- 9) ปรับปรุงที่มรดกได้ และการบริหารจัดการกองทุนผู้สูงอายุให้มีรายได้มากขึ้น
- 10) ปรับปรุงแนวทางการสร้างหลักประกันด้านรายได้ของผู้สูงอายุในระยะยาว

4. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564

ประชากรสูงอายุประเทศไทย

ในปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.7 ล้านคน ประชากรสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วมาก เมื่อ 50 ปีก่อน ประเทศไทยมีผู้สูงอายุไม่ถึง 2 ล้านคน แต่ในปี 2564 จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มเป็น 12.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด

ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ภายในปี 2565 นี้ ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มช้าลง อัตราเพิ่มประชากรจะลดต่ำลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรยิ่งมีอายุสูงยิ่งเพิ่มขึ้นเร็ว ในขณะที่ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี

ประชากรสูงอายุในโลก การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ในปี 2021 โลกมีประชากรรวมทั้งหมด 7,875 ล้านคน โดยมี “ผู้สูงอายุ” ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,082 ล้านคน

หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด “ผู้สูงอายุวัยปลาย” ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากถึง 151 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 2 ของประชากรทั้งหมด ประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น ร้อยละ 35 อิตาลี ร้อยละ 30 และโปรตุเกส ร้อยละ 30

ประชากรสูงอายุในอาเซียน ในปี 2021 อาเซียนมีประชากรรวมทั้งหมด 671 ล้านคน เป็นสังคมสูงอายุแล้ว ได้แก่ สิงคโปร์ (ร้อยละ 22) ไทย (ร้อยละ 19) เวียดนาม (ร้อยละ 13) มาเลเซีย (ร้อยละ 11) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 10) เมียนมา (ร้อยละ 10) และบรูไน (ร้อยละ 10)

โควิด-19 กับผู้สูงอายุไทยในปี 2564 มีผู้สูงอายุติดเชื้อมากถึง 182,950 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ของผู้ติดเชื้อ และเสียชีวิตด้วยโควิด-19 มีจำนวนมากถึง 14,597 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70 ของผู้เสียชีวิตด้วยโควิด-19 ทั้งหมด ในขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุได้รับผลกระทบอย่างมากทั้งทางสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ และสังคม

ข้อเสนอเชิงนโยบายจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยปี 2564

จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564 สามารถนำมาพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไทยที่มีประชากรวัยแรงงานลดลง และสัดส่วนประชากรสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต

(1) เสนอให้มีการทบทวนนิยาม "การเริ่มนับอายุของผู้สูงอายุ" ให้เพิ่มมากกว่า 60 ปี และขยายเวลาในการ "เกษียณอายุ" จากการทำงาน (ทั้งภาครัฐและเอกชน) โดยอาจจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายบางฉบับ

(2) พิจารณาขยายเวลารับสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพในภาคเอกชน จากเดิมกำหนดไว้เริ่มที่อายุ 55 ปี ขยายเป็นเริ่มที่อายุ 60 ปี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกันตนมีระยะเวลาการทำงานในระบบเพิ่มมากขึ้น

(3) พิจารณานำเข้าแรงงานที่มีทักษะ และแรงงานกึ่งทักษะจากประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นมิตรประเทศกับประเทศไทยอย่างเป็นระบบและยืนอยู่บนหลักการการพัฒนาแบบเป็นมิตร และความเป็นปึกแผ่นและหุ้นส่วนในภูมิภาค (regional partnership and solidarity)

ประเด็นที่ 2 การเตรียมการของสังคมไทยเพื่อรองรับคลื่นสึนามิผู้สูงอายุ

(1) หนุนเสริมและพัฒนาทักษะของประชากรทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะทักษะ ของประชากรวัยแรงงาน วัยก่อนสูงอายุ และกลุ่มประชากรสูงอายุ ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(2) ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน และสถานประกอบการ ให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ โดยอาจต้องมีการแก้ไขกฎหมายบางฉบับที่เกี่ยวข้อง

(3) สร้างแรงจูงใจการทำงานให้กับแรงงานสูงอายุด้วยการออกแบบการทำงานที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับความต้องการและเงื่อนไขตามวัยของแรงงาน

(4) สร้างแรงจูงใจ และขยายสิทธิประโยชน์ให้กับนายจ้างที่จ้างงานผู้สูงอายุ

(5) พัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของประชากรวัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ

ประเด็นที่ 3 การลดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 สำหรับผู้สูงอายุ

(1) เร่งรัดการให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องกับผู้สูงอายุและญาติผู้ดูแล โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์และ/หรือผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นจากการได้รับวัคซีนโควิด-19 ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ และเพิ่มศักยภาพด้านสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านแนวคิดเรื่องการส่งเสริมความรู้เรื่องสุขภาพ (health illiteracy)

(2) ควรมีระบบการจัดการข่าวปลอม (faked news) ในเรื่องโควิด-19 และการฉีดวัคซีนในสื่อสังคมออนไลน์ (social media)

(3) พัฒนาระบบการส่งยาทางไปรษณีย์ การรับยาและเวชภัณฑ์สำหรับโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (chronic NCDs) ที่ร้านขายยา และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล/โรงพยาบาลชุมชน. รวมทั้งระบบการรักษาทางไกล (telemedicine/ telehealth) ให้มีความต่อเนื่อง ครอบคลุมผู้สูงอายุที่อยู่ในทุกสิทธิระบบประกันสุขภาพ รวมถึงต่อยอดไปสู่การพัฒนาบริการปฐมภูมิและการดูแลตัวเอง (self-care) ให้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการสูงวัยอย่างมีพลังและมีสุขภาวะ ทั้งนี้ระบบดังกล่าวควรนำมาใช้เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการโดยไม่ทำให้คุณภาพการรักษาลดลง

(4) พิจารณาเพิ่มกำลังคนและพัฒนาขีดความสามารถ สมรรถนะของอาสาสมัครและนักบริบาลชุมชนที่ให้บริการในระบบการดูแลระยะยาว (long-term care) โดยจัดทำระบบข้อมูล และนำระบบรางวัล

หรือค่าตอบแทนที่เหมาะสม มาใช้ในทางปฏิบัติแก่อาสาสมัครหรือผู้ดูแล ทั้งในรูปแบบการดูแลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

(5) เปิดโอกาสให้รัฐวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มธุรกิจไม่แสวงผลกำไร เข้ามาช่วยเหลือภาครัฐ และชุมชนในการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดบ้าน ติดเตียง) โดยมีค่าตอบแทน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสม

ประเด็นที่ 4 สนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ในถิ่นที่อยู่โดยจัดให้มีบริการที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระและมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ

(1) สนับสนุนแนวคิด "ให้ผู้สูงอายุคงอยู่ในถิ่นที่อยู่เดิม ในครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่ตนคุ้นชิน" โดยปรับปรุงสถานที่และสิ่งก่อสร้าง ทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้านให้เอื้อต่อการใช้

(2) ผลักดันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การสาธารณประโยชน์ สถานศึกษา ภาครัฐกิจเอกชนขนาดใหญ่ที่ต้องการสร้างสาธารณะประโยชน์ ให้ทำหน้าที่ปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและการจัดบริการในระดับชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ โดยเห็นนโยบายหลักของท้องถิ่น ในการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมแนวทาง "การสูงวัยในถิ่นที่อยู่" (ageing in place) พร้อมส่งเสริมการให้ความรู้ในเรื่อง "การมีบ้านและที่พักอาศัยที่ปลอดภัย"

(3) ส่งเสริมให้ อปท. และชุมชน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และจัดบริการสาธารณะโดยเฉพาะ การขนส่งสาธารณะที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตนอกบ้านของผู้สูงอายุ

(4) ยกระดับมาตรฐานของที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐหรือเอกชนสำหรับผู้สูงอายุ ที่จำเป็นต้องไปอยู่ในที่อยู่อาศัยใหม่ โดยเฉพาะสถานสงเคราะห์คนชรา หรือศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ภายใต้การดูแลของ อปท.

ประเด็นที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และวางแผน การออมเงินและใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อเป็นเงินออมไว้ใช้จ่ายยามชราภาพ

(2) ปรับแก้กฎหมายการออมแห่งชาติให้มีความยืดหยุ่นและ ให้สมาชิก/แรงงานทุกระบบ มีการออมอย่างต่อเนื่องไม่ว่าอยู่ในสถานะอะไร พร้อมสร้างแรงจูงใจประชากรวัยแรงงานและกลุ่มก่อนเป็นผู้สูงอายุ ให้มีการออมมากขึ้น

(3) มุ่งพัฒนาระบบบำนาญให้ครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างถ้วนหน้า รวมทั้งปรับปรุงระบบ เบี้ยยังชีพให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ/ภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้นชีวิตของผู้สูงอายุ

ประเด็นที่ 6 สนับสนุนความเป็นธรรมทางดิจิทัล สำหรับผู้สูงอายุ

(1) การจัดสวัสดิการพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับสังคมสูงอายุ เช่น การจัดให้มี "วายพาย" (WIFI) ฟรีครอบคลุมในทุกพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดต่อสื่อสาร การรับสวัสดิการความช่วยเหลือต่างๆ ของทางภาครัฐ การแสวงหาความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

(2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยี ผ่านการพัฒนาระบบ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทางไกล (telehealth/telemedicine) การจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจออนไลน์ เพื่อสนับสนุนการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ด้วยการทำธุรกิจทางออนไลน์ การสร้างแพลตฟอร์มร้านค้าออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางการตลาดให้แก่ผู้สูงอายุ

(3) การสร้างระบบสนับสนุน ที่หนุนเสริมการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และประชากรทุกกลุ่มวัย โดยอาจใช้กลไกอาสาสมัครในการช่วยเหลือเกื้อกูลให้ผู้สูงอายุมีการเข้าถึงสิทธิต่างๆ รวมถึงพัฒนาศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

(4) การเสริมทักษะด้านความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT literacy) ของผู้สูงอายุ

5. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน

5.1 ศึกษาวิเคราะห์ PESTEL

มิติการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต (PESTEL)

1) **มิติด้านการเมือง (Political)** แนวนโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบาง “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบาง และกลุ่มคนด้อยโอกาส ซึ่งเป็นผู้รับบริการหลักของกระทรวงฯ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน โดยบูรณาการความร่วมมือในการช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางให้ครอบคลุมทุกมิติแบบองค์รวม

2) **มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic)** มีประเด็นหลักที่ส่งผลกระทบต่อพันธกิจ และการดำเนินงานของกระทรวงฯ 7 ประเด็น ได้แก่ รายได้ทางการเกษตรที่สูงขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยว เมืองรองมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ภาวะเศรษฐกิจไทยยังอยู่ในช่วงฟื้นตัว การค้าโลกมีแนวโน้มที่ความตึงเครียด เนื่องจากการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจไทยพึ่งพาภาคต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง สถานการณ์ COVID-19 กระทบต่อเศรษฐกิจไทยในภาคต่าง ๆ หนี้สาธารณะของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น

3) **มิติด้านสังคม (Social)** ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ประชากรวัยแรงงานลดน้อยลง มีภาระในการดูแลผู้สูงอายุสูงขึ้น การโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการครัวเรือนไทยมีแนวโน้มที่จะมีขนาดเล็กกลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว และมีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงขึ้น ส่วนหนึ่งมีผลมาจากภาวะเศรษฐกิจและความยากจนและหนี้สินครัวเรือน

4) **มิติด้านเทคโนโลยี (Technological)** การเข้าถึงสวัสดิการ และบริการต่าง ๆ ของภาครัฐ ด้วยคุณสมบัติของเทคโนโลยี Blockchain สามารถช่วยปรับปรุงคุณภาพระบบการลงทะเบียน (Registration System) เพื่อแจกจ่ายสวัสดิการภาครัฐ ให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการทำงานร่วมกับระบบพิสูจน์ตัวตน (Identity Management) บนเทคโนโลยี Blockchain สามารถช่วยลดขั้นตอนได้

5) **มิติด้านสภาพแวดล้อม (Environmental)** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)

6) **มิติด้านกฎหมาย (Legal)** กฎหมายที่ล้าสมัยและขาดความคล่องตัวทำให้เสียโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ

5.2 ศึกษาวิเคราะห์ SWOT Analysis

Strengths (S) - จุดแข็ง	Weakness (W) - จุดอ่อน
จุดแข็ง (S) S1 บุคลากรมีความรู้ความสามารถ S2 มีระบบ และกลไกการทำงานระดับชาติ และระดับพื้นที่	จุดอ่อน (W) W1 ขาดระบบฐานข้อมูล W2 ขาดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งภายใน และภายนอก

Strengths (S) - จุดแข็ง	Weakness (W) - จุดอ่อน
S3 มีนโยบาย กฎหมายและแผนการขับเคลื่อนงาน S4 มีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานระดับหน่วยงาน S5 มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน	W3บุคคลากรไม่เพียงพอ W4ขาดการพัฒนาบุคคลากรให้มีทักษะใหม่ ๆ ให้เท่าทันกับการทำงาน และการเปลี่ยนแปลง W5ขาดการกำกับ ติดตามนโยบายให้มีประสิทธิภาพ
Opportunities (O) - โอกาส	Threats (T) - อุปสรรค
โอกาส (O) O1 ได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยี และนวัตกรรมจากหน่วยงานภายนอก O2 มีเครือข่ายหน่วยงานภายนอกที่เข้มแข็ง O3 มีกฎหมาย นโยบาย พันธกรณีและความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ O4 มีครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นที่เข้มแข็ง O5 ได้รับการสนับสนุนข้อมูลนวัตกรรม งานวิจัยจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย	ภัยคุกคาม (T) T1 สถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid 19 T2 อุปสรรคในการทำโครงการร่วมกันระหว่างหลายหน่วยงาน T3 สถานการณ์ผู้สูงอายุมีความซับซ้อนและทวีความรุนแรง T4 ช่องว่างและความล้าสมัยของกฎหมาย T5 ภาวะเศรษฐกิจต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

5.3 ศีกษาวิเคราะห์ TOWS Matrix

กลยุทธ์เชิงป้องกัน จุดแข็ง (S) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็ง (S) – โอกาส (O)
<p>1. S3T4 ผลักดัน/พัฒนา/ปรับปรุง กฎหมายให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ นำมาตรฐานและสวัสดิการ ไปสู่การ ปฏิบัติในระดับพื้นที่ อย่างครอบคลุมและทั่วถึง</p> <p>2. S5T1 บูรณาการกลไก เพื่อรับมือกับสถานการณ์ ทางสังคมและภัยพิบัติ</p> <p>3. S4T3 ส่งเสริมความเข้มแข็งเครือข่ายระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุที่มีความ ซับซ้อนและรุนแรง</p> <p>4. หนุนเสริมความรู้ให้เครือข่ายระดับพื้นที่ และขยาย ผลการให้ความช่วยเหลือ ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุก พื้นที่</p>	<p>1. พัฒนาเครือข่ายชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในระดับพื้นที่</p> <p>2. S2O4 ผลักดันมาตรการกลไกในการร่วมมือกับ เครือข่ายภายนอกในการดำเนินการด้านผู้สูงอายุ</p> <p>3. S4O2 เพื่อยกระดับการทำงานของศูนย์ให้ ครอบคลุมการทำงานทั้งประเทศ</p> <p>4. S2 มีระบบ กลไก และเครือข่าย การทำงานด้าน ผู้สูงอายุระดับชาติ และระดับพื้นที่</p> <p>5. S3 ผลักดันนโยบายกฎหมายให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง มีแผนการ ขับเคลื่อนงานครอบครัว ชุมชน และหน่วยงาน ท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ</p> <p>6. S3O2 ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติโดยการมี ส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย</p> <p>7. S3O4 การส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชนและ หน่วยงานท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการนำ นโยบายด้านผู้สูงอายุไปปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็น รูปธรรม</p> <p>8. S1O3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือองค์กรด้าน ผู้สูงอายุทั้งภายในและภายนอกประเทศ</p> <p>9. ยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุให้เป็นต้นแบบแก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการเท่าทันสถานการณ์และ ความซับซ้อน</p> <p>10. ส่งเสริมประสิทธิภาพขององค์กรให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้</p> <p>11. S1O1 สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการส่งเสริม ความรู้ ความสามารถ และส่งเสริมทักษะความรู้ด้าน เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากร เพื่อ ยกระดับและพัฒนาระบบการทำงานของผู้สูงอายุ</p> <p>12. S4O4 นำเทคโนโลยีและนวัตกรรม ศักยภาพ การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นต้นแบบแก่ชุมชนนำร่องเพื่อการขยายผลให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่</p>

กลยุทธ์เชิงรับ จุดอ่อน (W) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข จุดอ่อน (W) – โอกาส (O)
<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบฐานข้อมูล และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาคีเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ W2T5 ประชาสัมพันธ์และจัดทำสื่อความรู้ทางออนไลน์ด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมนโยบายสาธารณะ/ กฎหมายด้านผู้สูงอายุ สร้างและพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ระบบออนไลน์เพื่อให้มีประสิทธิภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ W1O1 นำความรู้ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมไปพัฒนาฐานข้อมูลเป็นการทำระบบ Big data ด้านผู้สูงอายุให้มีความทันสมัย เพื่อใช้เทคโนโลยีมาทดแทนบุคลากรให้เพียงพอ ตอบโจทย์และใช้ประโยชน์ได้ W2 ส่งเสริมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ทุกช่องทางด้านผู้สูงอายุ

5.4 ศึกษาวิเคราะห์ SOARs Analysis

S (จุดแข็ง)	O (โอกาส)
<p>S1 มีระบบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ และกลไกระดับชาติในการบูรณาการขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p> <p>S2 มีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน</p> <p>S3 กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหน่วยงานระดับกรมที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุโดยเฉพาะ</p> <p>S4 มีกองทุนผู้สูงอายุที่ส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ</p> <p>S5 มีมาตรฐานการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>O1 เรื่องผู้สูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ</p> <p>O2 กรมกิจการผู้สูงอายุมีภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุหลากหลายรูปแบบ</p> <p>O3 สาธารณะมีความตระหนัก (Public Awareness) ในการเป็นสังคมสูงวัย</p> <p>O4 รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการสนับสนุนด้านผู้สูงอายุ</p> <p>O5 มีพันธมิตรระหว่างประเทศด้านผู้สูงอายุรองรับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p>
A (แรงบันดาลใจ)	R (ผลดีที่คาดว่าจะเกิดขึ้น)
<p>A1 สร้างนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุมาใช้ในการทำงาน</p> <p>A2 ส่งเสริมบุคลากรมีขีดความสามารถสูงขึ้น ทำให้ผลผลิตภาพ (KPI) โดยรวมกรมฯสูงขึ้น</p> <p>A3 ธนาคารเวลาเป็นโครงการจิตอาสาที่มีคนมาทำงานกับกรมฯเพิ่มขึ้นเป็นที่รู้จัก</p> <p>A4 สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม</p> <p>A5 บุคลากรมีภาวะผู้นำ กล้าคิดสิ่งใหม่ ๆ ภายใต้การสนับสนุนจากผู้บริหาร</p>	<p>KPI 1 นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุทำให้ต้นทุนการดูแลผู้สูงอายุลดลง</p> <p>KPI 2 ผลผลิตภาพขององค์กรทุกหน่วยงานสูงขึ้น</p> <p>KPI 3 จำนวนจิตอาสาที่มาช่วยงานธนาคารเวลาเพิ่มขึ้น</p> <p>KPI 4 ผลผลิตภาพโดยรวมขององค์กรเติบโตขึ้น</p> <p>KPI 5 อัตราการลาออกของบุคลากรองค์กรลดลง</p>

ส่วนที่ 3

ทิศทางแผนปฏิบัติการ

กรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี

(พ.ศ. 2566 - 2570)

1. วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรชั้นนำด้านนโยบายและนวัตกรรมทางสังคมด้านผู้สูงอายุ สู้สังคมสูงวัยคุณภาพ”

2. พันธกิจ

- 1) เตรียมความพร้อมทุกมิติเพื่อรองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ
- 2) พัฒนานโยบาย มาตรการ กลไก รองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ
- 3) ยกกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- 4) บูรณาการระบบบริหารองค์กรและพัฒนาองค์ความรู้รองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ

3. ค่านิยมองค์กร

“เป็นองค์กรชั้นนำ มีคุณธรรม นำสู่เป้าหมายร่วมด้านผู้สูงอายุ”

องค์กรชั้นนำ (Leading Organization) หมายถึง องค์กรภาครัฐด้านผู้สูงอายุที่มีความทันสมัย มีนโยบายและนวัตกรรมโดดเด่น ก้าวล้ำ ปฏิบัติงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกขององค์กรสามารถปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ “หุ้นส่วน หรือ ภาคิ” ในการดำเนินกิจกรรมของกรมกิจการผู้สูงอายุ

สังคมคุณภาพ (Social Quality) หมายถึง

- 1) การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ และนอกระบบ และแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยเริ่มต้นจากชุมชน ที่มีการพัฒนาให้มีความรู้และจริยธรรม เริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิด และให้ความสำคัญแก่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ครอบครัวที่อบอุ่น และสถานศึกษาที่เอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดด้วยการปลูกฝังความรู้ที่ทันโลกและคุณค่าที่ดีของวัฒนธรรมไทย
- 2) การเป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน ไม่ทอดทิ้งกัน
- 3) ระบบบริหารจัดการสาธารณสุขทั่วถึง มีประสิทธิภาพและครบวงจร โดยมีระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขให้ครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค
- 4) ประชาชนมีความมั่นคงในการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และมีสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เหมาะสม เช่น การมีส่วนร่วมสุขภาพในชุมชน เป็นต้น
- 5) ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 6) มีความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ปลอดขบวนการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป การเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี
- 7) การมีหลักประกันด้านรายได้ และระบบการออมในช่วงวัยทำงานที่เพียงพอสำหรับช่วงวัยชรา รวมทั้งการสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมกับช่วงวัย สนับสนุนครอบครัวให้เข้มแข็งสามารถดูแลสมาชิกได้อย่างมีคุณภาพ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. 2550)

มีคุณธรรม (Integrity) หมายถึง องค์กรมุ่งเน้นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ สุจริตในหน้าที่ โปร่งใส การไม่เลือกปฏิบัติคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติ เป็นหลักในการปฏิบัติงาน

นำสู่เป้าหมายร่วม (Collective Goal) หมายถึง การมีเป้าหมายของการทำงานสูงสุดร่วมกัน คือ คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ และยึดความต้องการของผู้รับบริการเป็นโจทย์กำหนดการทำงานเพื่อบริหารราชการและการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการ

ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย และมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายแปลกใหม่จากเดิม และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม เช่น งานวิจัยใหม่ โครงการใหม่ บริการใหม่ ฯลฯ

4. ประเด็นยุทธศาสตร์

- 1) พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย
- 2) พัฒนานโยบาย มาตรการ กลไก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ
- 3) ส่งเสริมสวัสดิการ ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ
- 4) บูรณาการระบบบริหารองค์กรและพัฒนางานองค์ความรู้รองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ

5. เป้าประสงค์

- 1) ภาครัฐหรือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
- 2) ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม
- 3) มีการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด
- 4) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน
- 5) องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง

6. ตัวชี้วัดภาพรวม

- 1) ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 2) ภาครัฐหรือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย และพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน
- 3) นโยบาย มาตรการ กลไก ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

7. ความเชื่อมโยง พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

และกลยุทธ์

พันธกิจที่ 1 พัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมประชากรรองรับสังคมสูงวัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

เป้าประสงค์

- 1) ภาครัฐหรือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
- 2) ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

- 1) จำนวนภาครัฐหรือข่ายที่ร่วมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
- 2) ร้อยละผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- 3) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ต้องการทำงาน มีงานทำทั้งในระบบและนอกระบบเพิ่มขึ้น (นิยามการมีงานทำ และการวัดรายได้)

กลยุทธ์

- 1) พัฒนามาตรการ กลไก สร้างและส่งเสริมความร่วมมือกับภาครัฐหรือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
- 2) สร้างการมีส่วนร่วม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและครอบครัวรองรับสังคมสูงวัย

3) ผลักดันการสร้าง ความมั่นคงทางรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ (อาชีพ การมีงานทำ มีรายได้ ความมั่นคงทางการเงิน การออม)

พันธกิจที่ 2 ผลักดัน นโยบาย มาตรการ กลไก และเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนานโยบาย มาตรการ กลไก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

เป้าประสงค์

มีการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

- 1) จำนวนนโยบาย มาตรการ กลไกระดับชาติที่มีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ
- 2) มีการสร้างความร่วมมือเชิงนโยบาย มาตรการ กลไกด้านผู้สูงอายุในระดับนานาชาติ

กลยุทธ์

พัฒนากฎหมาย นโยบาย และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

พันธกิจที่ 3 คุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุน และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมสวัสดิการ คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ

เป้าประสงค์

ผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

- 1) จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน
- 2) จำนวนมาตรฐานด้านผู้สูงอายุที่มีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

กลยุทธ์

1) ยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ให้เป็นต้นแบบ
2) ผลักดันและขับเคลื่อนมาตรฐานการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในระดับหน่วยงาน/พื้นที่

3) ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนากลไก ส่งเสริมสวัสดิการ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

พันธกิจที่ 4 พัฒนาองค์กร และทรัพยากรการบริหารงาน องค์ความรู้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กรและพัฒนาองค์ความรู้แบบบูรณาการ

เป้าประสงค์

องค์กรมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

- 1) จำนวนองค์ความรู้และนวัตกรรมทางสังคมที่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ

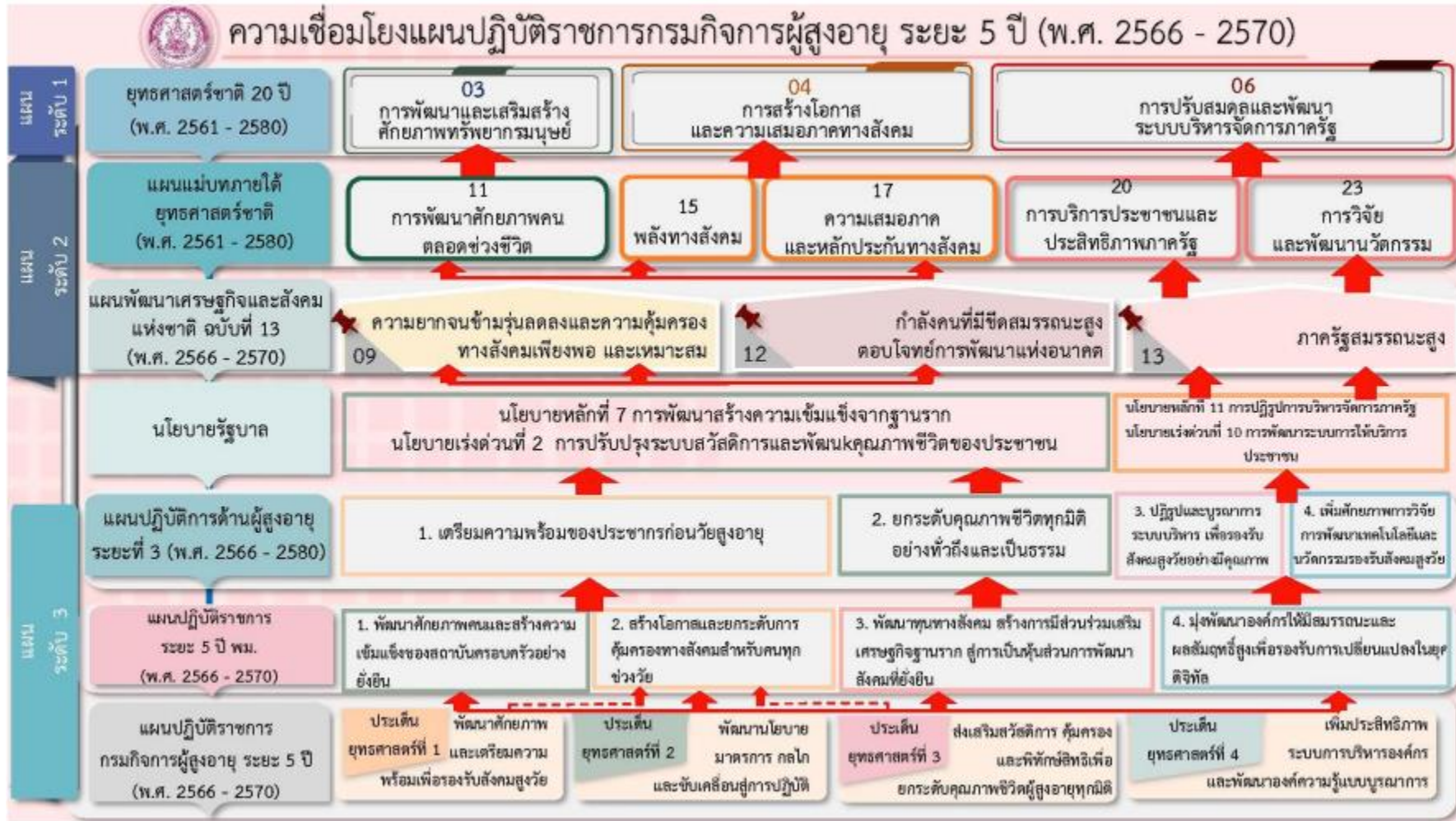
-
-
- 2) จำนวนข้อเสนอจากการติดตามประเมินผลที่นำมาใช้ในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ
  - 3) ร้อยละของบุคลากรได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามแผนพัฒนาบุคลากร
  - 4) ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร
  - 5) จำนวนฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางสังคมรองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ
- 2) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ
- 3) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
- 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ
- 5) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านผู้สูงอายุ

8. แผนผังความเชื่อมโยงพันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

9. แผนปฏิบัติการราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1. พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

เป้าประสงค์ 1) ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (1) จำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

กลยุทธ์ - พัฒนามาตรการ กลไก สร้างและส่งเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	พัฒนาศักยภาพเครือข่าย	จำนวนเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ	230 เครือข่าย	4,261,500	270 เครือข่าย	4,900,725	310 เครือข่าย	5,635,833	350 เครือข่าย	6,481,208	390 เครือข่าย	7,453,389
2	ส่งเสริมภาคีเครือข่ายเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	จำนวนเครือข่ายที่ได้รับการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ	200 เครือข่าย	3,971,400	250 เครือข่าย	5,000,000	300 เครือข่าย	6,000,000	350 เครือข่าย	7,000,000	400 เครือข่าย	8,000,000
3	การสนับสนุนเงินอุดหนุนโครงการ เพื่อส่งเสริมชมรมองค์กรผู้สูงอายุและภาคีเครือข่าย	ร้อยละ 80 ของชมรม องค์กร และภาคีเครือข่ายผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารกองทุน	200 โครงการ	20,000,000	250 โครงการ	25,000,000	300 โครงการ	30,000,000	350 โครงการ	35,000,000	400 โครงการ	40,000,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
4	โครงการเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาศักยภาพในการ ประกอบอาชีพแก่ผู้กักขัง เงินทุนประกอบอาชีพ	ร้อยละความสำเร็จ ในการเสริมสร้าง ความรู้และพัฒนา ศักยภาพในการ ประกอบอาชีพแก่ผู้ กักขังเงินทุนประกอบ อาชีพ	ร้อยละ 70	299,000	ร้อยละ 75	300,000	ร้อยละ 80	350,000	ร้อยละ 85	399,000	ร้อยละ 90	400,000
5	โครงการส่งเสริมบทบาท และพัฒนาศักยภาพ เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ	จำนวนเครือข่ายด้าน ผู้สูงอายุที่ได้รับการ พัฒนาศักยภาพ	-	-	760 คน/ 76 พื้นที่	15,000,000	760 คน/ 76 พื้นที่	15,000,000	760 คน/ 76 พื้นที่	15,000,000	760 คน/ 76 พื้นที่	15,000,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1. พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

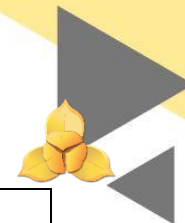
เป้าประสงค์ 2) ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (1) ร้อยละผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ - สร้างการมีส่วนร่วม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและครอบครัวรองรับสังคมสูงวัย

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย	จำนวนผู้สูงอายุและคนทุกวัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญา	2,500 คน	2,453,500	4,000 คน	4,000,000	5,000 คน	5,000,000	6,000 คน	6,000,000	7,000 คน	7,000,000
2	โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน	จำนวนผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ	6,500 คน	6,000,000	8,800 คน	8,000,000	11,000 คน	10,000,000	13,500 คน	12,000,000	15,500 คน	14,000,000
3	ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุและเครือข่ายประชาชนทุกช่วงวัย ได้รับการบริการและฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปขยายผลในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	1,000 คน	2,500,000	2,000 คน	5,000,000	3,000 คน	6,000,000	4,000 คน	7,000,000	5,000 คน	8,000,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
4	โครงการขับเคลื่อนมหกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ	จำนวนผู้เข้าถึงกิจกรรมและช่องทาง การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ เห็นถึงคุณค่าและ ความสำคัญของ ผู้สูงอายุ	-	-	8,600 คน	12,780,000	8,600 คน	12,780,000	8,600 คน	12,780,000	8,600 คน	12,780,000
5	โครงการขับเคลื่อนมหกรรมวันผู้สูงอายุสากล	จำนวนผู้เข้าถึง กิจกรรมและช่องทาง การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้เห็น ถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการ แสดงพลังผู้สูงอายุ ไทยในระดับสากล	-	-	1,000 คน	8,180,000	1,000 คน	8,180,000	1,000 คน	8,180,000	1,000 คน	8,180,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1. พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

เป้าประสงค์ 2) ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (2) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ต้องการทำงาน มีงานทำทั้งในระบบและนอกระบบเพิ่มขึ้น (นิยามการมีงานทำ และการวัดรายได้)

กลยุทธ์ - ผลักดันการสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ (อาชีพ การมีงานทำ มีรายได้ ความมั่นคงทางการเงิน การออม)

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	การบริการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพผู้สูงอายุ รายบุคคลและรายกลุ่ม	จำนวนผู้สูงอายุ เข้าถึงบริการกู้ยืม เงินทุนประกอบอาชีพ	5,500 คน	165,000,000	6,000 คน	180,000,000	6,500 คน	195,000,000	7,000 คน	210,000,000	7,500 คน	225,000,000
2	โครงการเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุด้านการมีอาชีพเพื่อส่งเสริมการมีรายได้	จำนวนผู้สูงอายุ ที่ได้รับการพัฒนา ศักยภาพเพื่อการมีรายได้	-	-	520 คน/ 52 พื้นที่	15,000,000	520 คน/ 52 พื้นที่	15,000,000	520 คน/ 52 พื้นที่	15,000,000	520 คน/ 52 พื้นที่	15,000,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2. พัฒนานโยบาย มาตรการ กลไก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

เป้าประสงค์ มีการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (1) จำนวนนโยบาย มาตรการ กลไกระดับชาติที่มีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

กลยุทธ์ - พัฒนากฎหมาย นโยบาย และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนปฏิบัติการ ด้านผู้สูงอายุ 20 ปี - ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) สู่การปฏิบัติ (ติดตาม และทบทวน) - ขับเคลื่อนนโยบาย/แผน/ยุทธศาสตร์ด้านผู้สูงอายุ (ส่วนกลาง) - ขับเคลื่อนนโยบาย/แผน/ยุทธศาสตร์ด้านผู้สูงอายุ (ระดับพื้นที่) - ลงพื้นที่ติดตามสมาชิกผู้สูงอายุระดับชาติ	จำนวนเรื่อง ในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ด้าน ผู้สูงอายุไปสู่การ ปฏิบัติ	1 เรื่อง	1,275,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
	<ul style="list-style-type: none"> - เสวนาประเด็นเร่งด่วน ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ 20 ปี / แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580) - จัดทำแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุระดับจังหวัด (76 จังหวัด)											
2	<p>คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ - การประชุมคณะกรรมการในคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (จำนวน 10 คณะ) - จัดทำของโล่ประกาศเกียรติคุณกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการผู้สูงอายุ	จำนวนนโยบาย/มาตรการ/แนวทางเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนภารกิจด้านผู้สูงอายุ นำไปสู่การปฏิบัติ	1 เรื่อง	2,987,100	1 เรื่อง	5,000,000	1 เรื่อง	5,000,000	1 เรื่อง	5,000,000	1 เรื่อง	5,000,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
	แห่งชาติที่หมดวาระจำนวน 5 ราย - ประชุมคณะอนุกรรมการ ผู้สูงอายุประจำจังหวัด 76 จังหวัด - การจัดทำรายงาน สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2566											
3	โครงการขับเคลื่อนมาตรการ สักคมสูงวัยคนไทยอายุยืน	ระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อน มาตรการสักคมสูงวัย คนไทยอายุยืน ๔ มิติ ไปสู่การปฏิบัติ	-	-	ระดับ 5	3,499,000	ระดับ 5	3,499,000	ระดับ 5	3,499,000	ระดับ 5	3,499,000
4	โครงการการขับเคลื่อนแผน บูรณาการเตรียมความพร้อม รองรับสักคมสูงวัย	จำนวนเรื่องในการ ขับเคลื่อนแผนงาน บูรณาการเตรียม ความพร้อมรองรับ สักคมสูงวัย	1 เรื่อง	2,000,000	1 เรื่อง	2,000,000	1 เรื่อง	2,000,000	1 เรื่อง	2,000,000	1 เรื่อง	2,000,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2. พัฒนานโยบาย มาตรการ กลไก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

เป้าประสงค์ มีการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ 2) มีการสร้างความร่วมมือเชิงนโยบาย มาตรการ กลไกด้านผู้สูงอายุในระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ - พัฒนากฎหมาย นโยบาย และพันธกรณีทั้งในระดับชาติและนานาชาติรองรับสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	การขับเคลื่อนงานสู่สังคมสูงวัยแห่งอาเซียน	รายงานการประชุมเชิงวิชาการอาเซียน	1 เรื่อง	850,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000
2	การขับเคลื่อนงานระหว่างประเทศด้านผู้สูงอายุ ตามบันทึกความเข้าใจ ROU ระหว่างกรมกิจการผู้สูงอายุ กับองค์การ Access4u มลรัฐออสเตรเลีย	รายงานผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการดูแลผู้สูงอายุ	1 เรื่อง	450,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000	1 เรื่อง	1,500,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3. ส่งเสริมสวัสดิการ คุ่มครอง และพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ

เป้าประสงค์ 1) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (1) จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน

กลยุทธ์ - ยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ให้เป็นต้นแบบ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	สนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการจัดสวัสดิการ	35,000 คน	47,500,000	37,500 คน	50,000,000	40,000 คน	52,500,000	42,500 คน	55,000,000	45,000 คน	57,500,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3. ส่งเสริมสวัสดิการ คุ่มครอง และพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ
เป้าประสงค์ 1) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน
ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (2) จำนวนมาตรฐานด้านผู้สูงอายุที่มีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ
กลยุทธ์ - ผลักดันและขับเคลื่อนมาตรฐานการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในระดับหน่วยงาน/พื้นที่

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	ขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ	จำนวนเรื่องในการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุเกิดการนำไปใช้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	2 เรื่อง	2,240,000	3 เรื่อง	4,000,000	3 เรื่อง	4,000,000	4 เรื่อง	6,000,000	4 เรื่อง	6,000,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3. ส่งเสริมสวัสดิการ คุ่มครอง และพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ

เป้าประสงค์ 1) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ (3) ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาโลก ส่งเสริมสวัสดิการ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

กลยุทธ์ - พัฒนากลไก ส่งเสริมสวัสดิการ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	เสริมสร้างกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน	จำนวนพื้นที่ที่ขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง ศพอส. / จำนวนพื้นที่ที่เป็นกลไกในการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน	1,920/22 แห่ง	27,649,500	2,020/27 แห่ง	40,000,000	2,100/30 แห่ง	45,000,000	2,200/35 แห่ง	50,000,000	2,300/40 แห่ง	55,000,000
2	ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลาง)	จำนวนพื้นที่ที่ขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	12 พื้นที่ (ศูนย์ละ 1 พื้นที่)	1,250,000	24 พื้นที่ (ศูนย์ละ 2 พื้นที่)	1,300,000	36 พื้นที่ (ศูนย์ละ 3 พื้นที่)	1,800,000	48 พื้นที่ (ศูนย์ละ 4 พื้นที่)	2,400,000	60 พื้นที่ (ศูนย์ละ 5 พื้นที่)	3,000,000
3	ธนาคารเวลาของประเทศไทย	จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากธนาคารเวลาของประเทศ	1,440 คน (ศูนย์ละ 3 พื้นที่ รวม 36 พื้นที่ พื้นที่ละ 40 คน)	710,000	1,920 คน (ศูนย์ละ 4 พื้นที่ รวม 48 พื้นที่ พื้นที่ละ 40 คน)	1,440,000	2,400 คน (ศูนย์ละ 5 พื้นที่ รวม 60 พื้นที่ พื้นที่ละ 40 คน)	1,800,000	2,880 คน (ศูนย์ละ 6 พื้นที่ รวม 72 พื้นที่ พื้นที่ละ 40 คน)	2,160,000	3,360 คน (ศูนย์ละ 7 พื้นที่ รวม 84 พื้นที่ พื้นที่ละ 40 คน)	2,520,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
4	ให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ในภาวะยากลำบาก	จำนวนผู้สูงอายุ ที่ได้รับกาช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ ในภาวะยากลำบาก	12,500 ราย	37,500,000	49,120 ราย	147,360,000	51,580 ราย	154,740,000	54,160 ราย	162,480,000	56,870 ราย	170,610,000
5	สนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี	จำนวนการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุ	106,355 ราย	319,065,000	303,000 ราย	909,000,000	318,000 ราย	954,000,000	333,000 ราย	999,000,000	349,000 ราย	1,047,000,000
6	ปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสถานที่สาธารณะที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและทุกวัย - ปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย - เสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	จำนวนบ้านผู้สูงอายุและสถานที่สาธารณะที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย	-	-	23,198 ราย	935,984,600	23,198 ราย	935,984,600	23,198 ราย	935,984,600	23,198 ราย	935,984,600
7	เสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ)	- จำนวน อพมส. ที่เพิ่มขึ้น (18,920 คน) - จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม (283,800 คน) (อพมส. 1 คน ดูแลผู้สูงอายุ 15 คน)	2,200 คน	2,060,300	3,040 คน	2,500,000	3,800 คน	3,000,000	4,560 คน	3,500,000	5,320 คน	4,000,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
8	มาตรการช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยที่ได้รับสิทธิในโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	ร้อยละของการจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย	ร้อยละ 90 4,973,625 คน	4,000,000,000	ร้อยละ 95 5,073,357 คน	4,000,000,000	ร้อยละ 100 5,173,089 คน	4,000,000,000	ร้อยละ 100 5,272,821 คน	4,000,000,000	ร้อยละ 100 5,372,553 คน	4,000,000,000
9	สนับสนุนครอบครัวอุปถัมภ์ผู้สูงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากชุมชนอย่างใกล้ชิด	-	-	7,442 คน	181,248,000	7,442 คน	181,248,000	7,442 คน	181,248,000	7,442 คน	181,248,000
10	ประเมินผลการดำเนินงานรองรับสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ร้อยละความสำเร็จของการประเมินผลการดำเนินงานรองรับสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	-	-	ร้อยละ 100	2,900,000	-	-	-	-	-	-

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กรและพัฒนาองค์ความรู้แบบบูรณาการ
 เป้าประสงค์ องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง
 ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ 1) จำนวนองค์ความรู้และนวัตกรรมทางสังคมที่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ
 กลยุทธ์ - พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางสังคมรองรับสังคมสูงวัยคุณภาพ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	โครงการส่งเสริมการพัฒนา ระบบบริหาร - กิจกรรมการจัดการความรู้ และนวัตกรรมและการ พัฒนาระบบการให้บริการ	1. จำนวนบุคลากร กรมกิจการผู้สูงอายุ เข้าร่วมกิจกรรม การจัดการความรู้ และนวัตกรรมและ การพัฒนาระบบ การให้บริการ 2. จำนวนองค์ความรู้ ในการปฏิบัติงานด้าน ผู้สูงอายุ	150 คน/ 20 องค์ความรู้	138,000	170 คน/ 20 องค์ความรู้	188,000	190 คน/ 20 องค์ความรู้	238,000	210 คน/ 20 องค์ความรู้	288,000	230 คน/ 20 องค์ความรู้	338,000
2	โครงการการจัดทำคำขอ งบประมาณ วิจัย และ ติดตามประเมินผล - การประชุมจัดทำแผนวิจัย และนวัตกรรมกรมกิจการ ผู้สูงอายุ (พ.ศ. 2566 - 2570)	จำนวนเรื่องที่จัดทำ แผนการวิจัยและ พัฒนานวัตกรรมทาง สังคม	1 เรื่อง	135,150	1 เรื่อง	150,000	1 เรื่อง	150,000	1 เรื่อง	150,000	1 เรื่อง	150,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
3	ข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อ การพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ	ระดับความสำเร็จใน การดำเนินงานวิจัย ตามหัวข้อเรื่องที่ เสนอ	-	-	ระดับ 5	1,000,000	ระดับ 5	1,000,000	ระดับ 5	1,000,000	ระดับ 5	1,000,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กรและพัฒน่องค์ความรู้แบบบูรณาการ
เป้าประสงค์ องค์การมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง
ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ 2) จำนวนข้อเสนอจากการติดตามประเมินผลที่นำมาใช้ในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ
กลยุทธ์ - พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	จัดทำรายงานติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงาน	จำนวนเรื่องในการ ติดตามประเมินผล การดำเนินงานกรม กิจการผู้สูงอายุ	1 เรื่อง	500,000	1 เรื่อง	500,000	1 เรื่อง	500,000	1 เรื่อง	500,000	1 เรื่อง	500,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กรและพัฒนาองค์ความรู้แบบบูรณาการ
เป้าประสงค์ องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง
ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ 3) ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามแผนพัฒนาบุคลากร
กลยุทธ์ - พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	โครงการพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรผู้องค์กรที่เป็นเลิศ	จำนวนบุคลากรกรรณกิจการผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนา	250 คน	2,200,000	250 คน	3,000,000	250 คน	4,000,000	250 คน	5,000,000	250 คน	6,000,000
2	โครงการอบรมการใช้ระบบการให้บริการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพและการสนับสนุนโครงการของกองทุนผู้สูงอายุ	ร้อยละของบุคลากรสามารถใช้งานระบบการให้บริการของกองทุนผู้สูงอายุในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ร้อยละ 70	1,235,000	ร้อยละ 75	1,235,000	ร้อยละ 80	1,235,000	ร้อยละ 85	1,235,000	ร้อยละ 90	1,235,000
3	โครงการเสริมสร้างความรู้สามสัมพันธ์ มุ่งการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาการดำเนินงานกองทุนผู้สูงอายุ	ร้อยละความเข้าใจก่อนและหลังของผู้เข้าร่วมโครงการที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 80	1,130,000	ร้อยละ 85	1,140,000	ร้อยละ 90	1,150,000	ร้อยละ 95	1,160,000	ร้อยละ 100	1,170,000
4	โครงการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะบุคลากร	ร้อยละความเข้าใจก่อนและหลังของผู้เข้าร่วมโครงการที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 80	150,000	ร้อยละ 85	170,000	ร้อยละ 90	190,000	ร้อยละ 95	210,000	ร้อยละ 100	230,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กรและพัฒนาองค์ความรู้แบบบูรณาการ
 เป้าประสงค์ องค์การมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง
 ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ 4) ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร
 กลยุทธ์ - พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร	จำนวนบุคลากร กรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ปฏิบัติงานด้านการ พัฒนาระบบบริหาร จัดการองค์กร	300 คน	600,000	330 คน	700,000	360 คน	800,000	390 คน	900,000	420 คน	1,000,000
2	โครงการพัฒนาระบบการให้บริการผู้สูงอายุและประชาชนในการขอรับสวัสดิการภาครัฐและเพื่อรองรับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565	ร้อยละความสำเร็จ ในการพัฒนาระบบ การให้บริการ ผู้สูงอายุและ ประชาชนในการ ขอรับสวัสดิการ ภาครัฐและเพื่อ รองรับการ ปฏิบัติงานตาม พระราชบัญญัติการ ปฏิบัติราชการทาง อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565	-	-	ร้อยละ 100	6,778,000	-	-	-	-	-	-

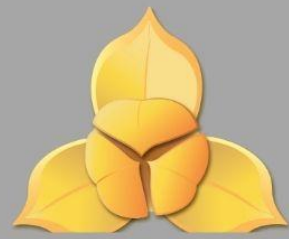

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กรและพัฒนาองค์ความรู้แบบบูรณาการ
เป้าประสงค์ องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง
ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ 5) จำนวนฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก
กลยุทธ์ - พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านผู้สูงอายุ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
1	โครงการบำรุงรักษาระบบสารสนเทศของกองทุนผู้สูงอายุ	ร้อยละของการดำเนินงานบำรุงรักษาและแก้ไขปัญหาาระบบสารสนเทศของกองทุนผู้สูงอายุให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง	ร้อยละ 80	1,000,000	ร้อยละ 80	1,000,000	ร้อยละ 80	1,000,000	ร้อยละ 80	1,000,000	ร้อยละ 80	1,000,000
2	โครงการพัฒนาประสิทธิภาพระบบเครือข่ายสารสนเทศและความมั่นคงปลอดภัยเพื่อการให้บริการผู้สูงอายุ	ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ	ระดับ 5	1,750,000	ระดับ 5	1,750,000	ระดับ 5	1,750,000	ระดับ 5	1,750,000	ระดับ 5	1,750,000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570	
			ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)	ค่าเป้าหมาย (คน/แห่ง/ พื้นที่/เรื่อง)	งบประมาณ (บาท)
3	โครงการจัดทำห้อง Data Center กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565	ร้อยละของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีประสิทธิภาพรองรับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ในการให้บริการผู้สูงอายุ ด้วยระบบดิจิทัล อย่างเต็มรูปแบบ	-	-	ร้อยละ 100	7,204,500	-	-	-	-	-	-

ส่วนที่ 4

การติดตามและประเมินผล

การติดตามประเมินผล

เพื่อให้มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมีกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

1. การติดตามการดำเนินงาน

การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามตัวชี้วัดผลสำเร็จที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำรายงานสรุปเสนอต่อผู้บริหารให้ทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวมทั้งส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม ตามแบบรายงานดังนี้

1.1 การรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยใช้แบบรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน (แบบติดตาม 1 และแบบติดตาม 2) และจัดส่งผลการดำเนินงานประจำเดือนให้กองยุทธศาสตร์และแผนงานภายในวันสุดท้ายของเดือน และรายงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E - Performance) ทุกเดือน

1.2 การรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (แบบรายงาน สงป. 301 - 302) โดยจัดทำรายงานผลให้กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ภายในวันที่ 5 ของไตรมาสถัดไป

1.3 การรายงานผลการดำเนินงาน ตามแบบฟอร์มของกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

1.4 การรายงานผลการดำเนินงาน ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของกรมกิจการผู้สูงอายุ (แบบรายงานผลการประเมินตนเอง ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ) โดยจัดทำรายงานผลประเมินตนเองส่งกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร รอบ 6 เดือน 9 เดือน และ 12 เดือน

1.5 รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ

2. การประเมินผล

2.1 การประเมินผลตนเองโดยการประเมินโครงการ และการประเมินผลในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุ

2.2 การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการติดตามประเมินผล

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570). ม.ป.ท.: พม.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2565). ประกาศสำนักทะเบียนกลาง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2546). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพปัญญานิสย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพปัญญานิสย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพปัญญานิสย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามลดา.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580).
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานข้อมูลจาก HDC กระทรวงสาธารณสุข กันยายน 2565
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2550). กลยุทธ์พัฒนากร. กรมการพัฒนาชุมชน. บริษัท ร้าไทยเพรส จำกัด. กรุงเทพฯ
- พนม คลี่ฉายา. (2563). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ และข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลัดพลงของผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2559). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2560). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2561). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2562). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2565). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- ระพีพรรณ คำหอม, กิตติ ชยางคกุล และสุพัตรา ภาณุทัต.(2565).รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการพัฒนา ระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้ด้านสังคมสูงวัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาาระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.). ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). โครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2555 - 2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. 2564. โครงการการพัฒนาประชากรกับความหลากหลายของชั้นชีวิต: การวิจัยเชิงระบบ. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

วรเวศม์ สุวรรณระดา. 2565. โครงการการทบทวน สังเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส).

สุภาณี จันทรมาศ และ นวพร วิริยานุพงศ์. (ม.ป.ป.). ระบบบำเหน็จบำนาญของไทย. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. ค้นวันที่ 12 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www2.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article146.pdf> สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ปี 2562. บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน).

United Nations – World Population Prospects (Thailand Life Expectancy 1950-2021) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (วปส.) มหาวิทยาลัยมหิดล.(2564). สุขภาพคนไทย 2564 COVID-19 มหันตภัยร้ายเขย่าโลก.กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.). (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และ แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดีดจิตอล ปิกนิก.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). วาระปฏิรูปที่ 30 : การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: Printed by.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. อารมณ์ ชีวะเกรียงไกร. (2560). ผลกระทบของสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพธุรกิจ. (สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/>)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม

นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์

นางสาวชนนชม จันทร์วงษ์

นางสาวบุษยา ใจสว่าง

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

คณะผู้จัดทำ

ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ กรมกิจการผู้สูงอายุ